

Viite

Asia

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston kokoukset 14.6. (terveys) ja 16.6.2022 (työllisyys- ja sosiaalipolitiikka) Luxemburgissa

Terveysasiat

Terveysneuvostossa 14.6. Suomea edustaa perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén. Terveysneuvostossa keskustellaan EU:n globaalin terveysstrategian uudistamisesta.

Lisäksi neuvostossa vaihdetaan näkemyksiä ehdotuksesta asetukseksi eurooppalaisesta terveystietoalueesta (EHDS). EHDS-asetusluonnoksen tavoitteena on mahdollistaa Euroopan kansalaisille pääsy terveystietoihinsa ja niiden jakamiseen, sekä poistaa esteitä terveystietojen toissijaiselle käytölle erilaisissa turvallisissa ja tarkoin määritellyissä olosuhteissa. Keskustelun teemana on Covid-19 -kriisin opit ja niistä juontuvat odotukset eurooppalaiselle terveystietoalueelle. Terveysneuvoston lounaskeskustelun aiheena on Covid-19-rokotteiden hankintaa koskeva eurooppalainen strategia.

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikka-asiat

Työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaneuvoston kokouksessa 16.6. Suomea edustavat työministeri Tuula Haatainen ja sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen.

Neuvoston kokouksessa saadaan edistymisraportti alustatyötä koskevasta direktiiviehdotuksesta, jolla pyritään parantamaan alustatyöntekijöiden työehtoja ja työoloja.

Lisäksi neuvostossa käsitellään eurooppalaista ohjausjaksoa, jota koskevan kevätpaketin komissio julkaisi toukokuussa. Neuvosto käy periaatekeskustelun kevätpaketin sisällöstä sekä hyväksyy vuoden 2022 maakohtaiset suositukset. Lisäksi neuvosto hyväksyy työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean näkemykset maakohtaisten suositusten 2022 arvioinnista sekä vuosien 2019 ja 2020 suositusten toimeenpanosta.

Asialistalla on myös puheenjohtajavaltion ja komiteoiden puheenjohtajien esittely komiteoiden lausunnosta Belgian ja Espanjan ehdotuksesta sosiaalista epätasapainoa koskevan menettelyn sisällyttämisestä eurooppalaiseen ohjausjaksoon.

Neuvostossa käydään lisäksi periaatekeskustelu vammaisten henkilöiden työllisyydestä sekä keskustelu otsikolla kansalliset tavoitteet vuosi Porton sosiaalialan huippukokouksen jälkeen. Vammaisten henkilöiden työllisyyden edistämisen osalta Suomi kertoo toimistaan työllisyysasteen nostamiseksi hallitusohjelman mukaisen työkykyohjelman sekä Työlinja Oy:n avulla. Porton huippukokoukseen liittyvän keskustelun yhteydessä kuullaan myös työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean näkemykset kansallisten tavoitteiden asettamisprosessista.

Lisäksi neuvostossa hyväksytään suositus yksilöllisistä oppimistileistä sekä suositus koskien kestävästä siirtymästä kohti ilmastoneutraaliteettia. Suomi voi hyväksyä molemmat suositukset.

Neuvoston asialistalla on mahdollisesti myös neuvoston päätös valtuuttaa jäsenvaltiot ratifioimaan ILO:n yleissopimus väkivallasta ja häirinnästä.

Asialista:

14.6.2022, terveys

- Esityslistan hyväksyminen
 (mahd.) A-kohtien hyväksyminen
 a) Muut kuin lainsäädäntöasiat
 b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt**(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)**

Ehdotus asetukseksi eurooppalaisesta terveysdata-avaruudesta s. 6-9
Keskustelu

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Maailmanlaajuista terveyttä koskevan Euroopan unionin strategian tarkistaminen s. 10-13
Keskustelu

Muut asiat

a) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Asetus rajat ylittävistä vakavista terveysuhkista ja päätöksen N:o 1082/2013/EU kumoamisesta
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

b) Lääkinnällisiä laitteita koskevan lainsäädännön täytäntöönpano
Komission tiedotusasia

c) Terveystieteiden menetelmien arviointia koskevan asetuksen (HTA) täytäntöönpano
Komission tiedotusasia

d) Ukraina: terveydellinen ja humanitaarinen tilanne
Komission tiedotusasia

e) Uudet uhat (hepatiitti- ja rokkotapausten lisääntyminen)
Komission tiedotusasia

f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Tšekin valtuuskunnan tiedotusasia

16.6.2022, työllisyys- ja sosiaalipolitiikka

- Esityslistan hyväksyminen
 (mahd.) A-kohtien hyväksyminen
 a) Muut kuin lainsäädäntöasiat

b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16^a artiklan 8^a kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16^a artiklan 8^a kohdan mukainen julkinen käsittely)

Direktiivi työolojen parantamisesta alustatyössä s. 14-17
Tilanneselvitys

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Eurooppalainen ohjausjakso 2022 s. 18-22
Periaatekeskustelu

a) Lausunto maakohtaisten suositusten työllisyys- ja sosiaalipoliittisista näkökohdista: suositukset kullekin jäsenvaltiolle vuoden 2022 kansallisista uudistusohjelmista
Hyväksyminen

b) Vuoden 2022 maakohtaisten suositusten sekä vuoden 2019 ja 2020 maakohtaisten suositusten täytäntöönpanon arviointi – työllisyyskomitean (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitean (SPC) lausunto
Hyväksyminen

Kansalliset tavoitteet vuosi Porton sosiaalialan huippukokouksen jälkeen s. 23-29
Keskustelu
Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea esittelevät vuoden 2030 kansallisten tavoitteiden määrittämistä koskevan lausuntonsa

Suositus yksilöllisistä oppimistileistä s. 30-32
(Komission ehdottama oikeusperusta: SEUT 292 artikla yhdessä SEUT 149 artiklan kanssa)
Hyväksyminen

Suositus oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen s. 33-35
(Komission ehdottama oikeusperusta: SEUT 166 artiklan 4 kohta ja SEUT 292 artikla yhdessä SEUT 149 artiklan kanssa)
Hyväksyminen

(mahd.) Neuvoston päätös luvan antamisesta jäsenvaltioille ratifida ILO:n vuoden 2019 yleissopimus väkivallasta ja häirinnästä (nro 190) s. 36-40
Periaatteellinen hyväksyntä
Pyyntö Euroopan parlamentin hyväksynnän saamiseksi

Vammaisten henkilöiden työllisyys s. 41-43
Periaatekeskustelu

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto Belgian ja Espanjan ehdotuksesta sosiaalista epätasapainoa koskevan menettelyn sisällyttämisestä eurooppalaiseen ohjausjaksoon s. 44-48
Puheenjohtajavaltio ja komiteoiden puheenjohtajat esittelevät

Muut asiat

- a) Lainsäädäntöehdotukset (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16^a artiklan 8^a kohdan mukainen julkinen käsittely)
 - i) Direktiivi riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa
 - ii) Direktiivi palkkauksen läpinäkyvyyttä koskevista sitovista toimenpiteistä
 - iii) Direktiivi julkisesti noteerattujen yhtiöiden hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä
 - iv) Direktiivi yhdenvertaisesta kohtelusta (19 artikla)
 - v) Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisasetusten (883/04 ja 987/09) tarkistaminen
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- b) EU:n vastaus Venäjän hyökkäykseen Ukrainaan - työllisyys- ja sosiaalialan aloitteet
Komission tiedotusasia
- c) Euroopan tasa-arvoinstituutin raportti "Henkisen väkivallan ja pakottavan kontrollin torjunta EU:ssa"
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- d) Hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskevan strategian täytäntöönpano EU:ssa
Komission tiedotusasia
- e) Puheenjohtajavaltion konferenssit
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Tšekin valtuuskunnan tiedotusasia

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2022-00202

KVY Honkanen Reetta(STM)

06.06.2022

Asia

EU; terveys; TSTK-neuvoston 14.6.2022 keskustelu; Ehdotus asetukseksi eurooppalaisesta terveystietoalueesta

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 14.06.2022 - 14.06.2022

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

TSTK-neuvoston terveysministerien kokouksessa vaihdetaan näkemyksiä *ehdotuksesta asetukseksi eurooppalaisesta terveystietoalueesta (EHDS)* (COM(2022)197/2). Puheenjohtaja on jakanut tausta-asiakirjan (ST 9461 2022 Rev), jossa kerrotaan lyhyesti asetusehdotuksesta. Keskustelun teemana on Covid-19 –kriisin opit ja niistä juontuvat odotukset eurooppalaiselle terveystietoalueelle kiinnittäen huomiota muun muassa siihen, mihin periaatteisiin ja edistysaskeleisiin tukeutuen terveysdata-avaruutta olisi kehitettävä.

Suomen kanta

EU:n on panostettava erityisesti innovaatiopolitiikan keinoin digitalisaatioon ja uusiin teknologioihin keskeisimpinä talouden uudistajina ja eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykytekijöinä. Kaikessa toiminnassa tulee huolehtia digitaalisesta turvallisuudesta, tietoturvasta ja henkilötietojen suojasta, samoin kuin digitaalisen osallisuuden vahvistamisesta ja digiköyhyyden vähentämisestä muun muassa rakennerahastoja hyödyntäen. Digitaalisten ratkaisujen, tekoälyn ja algoritmien kehittämisessä on tärkeää kiinnittää huomiota yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen. (VN:n selonteko EU-politiikasta VN 2021, s. 17)

EU:n toimiva yhteistyö on Suomen etu. Erityisen hyödyllistä on yhteistyö hybridi- ja kyberkysymyksissä, digitalisaatioon ja murrosteknologioihin, kuten tekoälyyn, liittyvissä kysymyksissä. On kannatettavaa, että EU pyrkii vahvistamaan toimintakykyään myös terveyssektorilla, sillä yhdentyneessä Euroopassa yksikään jäsenmaa ei ole suojassa laajamittaisilta terveysuhkilta ilman yhteistä ja tehokasta strategiaa. (VN:n selonteko EU-politiikasta VN 2021, s.21 ja 33)

Suomi edistää EU:n digitalisaatiopolitiikkaa, joka sääntelee kestävästi ylikansallisia alustapalveluja, vahvistaa EU:n digitaalisia sisämarkkinoita ja kilpailukykyä sekä edistää kansalaisten ja yritysten tietosuojaa ja digitaalisia toimintaedellytyksiä. Suomi edistää eettisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästä datapolitiikan ja tekoälypoliittisen sääntelykehikon laatimista. (Hallitusohjelma, Eurooppa-politiikka tavoite 4)

Tarkemmat kannat EHDS-asetusehdotukseen otetaan valmisteilla olevassa U-kirjelmässä.

Pääasiallinen sisältö

Asetusehdotus eurooppalaisesta terveystietoalueesta (EHDS) (COM(2022)197/2).

Vaikka Covid-19-pandemia ei ole vielä ohi, Euroopan unioni on Ukrainan sodan myötä kohdannut uuden monialaisen kriisin, jolla on suuria sosiaalisia ja terveydellisiä vaikutuksia. Nyt onkin ensisijaisen tärkeää valmistella terveysunionin tulevaisuutta yhdistämällä toiminta, ennaltaehkäisy ja kunnianhimo eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla.

Digiteknologia on tämän työn keskeinen pilari. Covid-19 -pandemia on perustellusti osoittanut, että nopea ja turvallinen pääsy terveystietoihin varmistaa hoitopolkujen jatkuvuuden ja laadun. Terveystietojen tuottaminen ja jakaminen tukevat keskeisesti kiireellisten päätösten tekemistä, hallintaa ja seurantaan liittyen potilaiden hoitoon, tutkimukseen ja innovaatioihin kansallisella, eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla sekä mahdollistavat tilastoinnin ja julkisten politiikkojen kehittämisen.

Esimerkiksi EU:n yhteinen koronatodistus on osoittanut unionin ja jäsenvaltioiden kyvyn nopeaan yhteistyöhön ja pikaisten ratkaisujen löytämiseen perustavanlaatuisiin kysymyksiin, joista esimerkkinä poikkeuksellinen ja perusteltu vapaan liikkuvuuden valvonta ja sen edellyttämät yhteiset tekniset valinnat, sääntelykehysten toimeenpano, eettisten arvojen noudattamisen jne. Tässä onnistuminen on osoittanut Euroopan kyvyn tarjota innovatiivisia ratkaisuja ja tehdä niistä kansainvälisesti vertaansa vailla olevia standardeja. Kiinnostus digitaaliseen terveyteen G7- ja G20-foorumeilla on tällä hetkellä kasvamassa.

Komissio katsoo, että on välttämätöntä luoda oikeudelliset puitteet digitaalisen terveyden alalla tehtäville aloitteille, jotta niille voidaan tarjota turvallinen, vakaa ja yhteentoimiva eurooppalainen sääntelykehys. Tämä on välttämätön edellytys vahvan digitaalisen Euroopan rakentamiselle terveysalalla. Tätä on kaivattu ja odotettu pitkään esimerkiksi harvinaissairauksien hoidossa, jossa voimavarojen ja tiedon kokoaminen ovat keskeisessä asemassa unionintason potilashoidon parantamisessa.

Tehostamalla yhteistyötä kokonaan uudella alalla jäsenvaltiot ja komissio voivat lisätä terveyspalveluiden potentiaalia Euroopan kansalaisten hyödyksi.

Eurooppalaista terveystietoaluetta koskeva kunnianhimoinen asetusehdotus luo puitteet tälle.

Eurooppalaista terveystietoaluetta (EHDS) koskeva asetusluonnos mahdollistaa terveystietojen hyödyntämisen yksilöille, potilaille, lääkäreille, kehittäjille ja julkisille päättäjille. Se on osa Euroopan komission helmikuussa 2020 esittelemää Euroopan unionin datastrategiaa, jonka tavoitteena on luoda yhteiset eurooppalaiset tietoalueet keskeisille toiminta-alueille, kuten maataloudelle, energialle ja liikenteelle. Eurooppalainen terveystietoalue EHDS on ensimmäinen alakohtainen ehdotus ja se on yksi komission läpileikkaavista painopisteistä Euroopan terveysunionin vahvistamisessa.

EHDS:lla on kaksi tavoitetta. Unionin jäsenmaiden terveydenhuoltojärjestelmät vaihtelevat niiden rahoituksen, hoidon organisoinnin ja potilaiden tietojen jakamisen osalta. Tietojen ensisijaisen käytön osalta EHDS:n tavoitteina on turvata sekä hoidon

jatkuvuutta, että kansalaisten liikkuvuutta Euroopan unionin alueella. Tavoitteena on mahdollistaa Euroopan kansalaisille pääsy terveystietoihinsa sekä niiden jakaminen. Terveysammattilaiset saavat käyttöönsä hoitopolun asiakirjat niiden alkuperäisessä muodossa ja käännettynä heidän kielelleen.

Toisiokäytön osalta tämän asetuksen tarkoituksena on antaa tutkijoille, innovoijille ja päättäjille mahdollisuus saada terveystietoja yhtenäisellä ja tietoturvalisella tavalla Euroopan laajuisesti. Tietojen luovuttamisesta säädetään tällä hetkellä kansallisesti ja pääsy tietoihin edellyttää pyynnön laatimista kullekin kansalliselle viranomaiselle kansallisesti säädettyjen menettelytapojen mukaisesti. Asetuksen tavoitteena onkin poistaa esteitä terveystietojen toissijaiselle käytölle erilaisissa turvallisissa ja tarkoin määritellyissä olosuhteissa.

Tavoitteiden saavuttaminen perustuu kahteen yhteiseen infrastruktuuriin, toiminnassa olevan MyHealth@EU -hankkeen ja HealthData@EU -pilottiprojektin toimintaan. Komissio on vuodesta 2019 tehnyt myös muita toimenpiteitä ennakkoiden tulevaa EHDS-asetusta. Näistä esimerkkinä nk. TEHDaS yhteistoimintahanke, joka on koonnut yhteen 26 Euroopan unionin jäsenvaltiota toisiokäyttöä edistävään pilottihankkeeseen.

Eurooppalaiset eettiset arvot ja periaatteet antavat kehykset EHDS:n rakentamisessa.

Kansalaisten luottamuksen varmistamiseksi digitaalisen terveyden on perustuttava turvallisuuteen, yhteentoimivuuteen ja etiikkaan. Jäsenvaltioiden kokemukset osoittavat, että etiikkaan perustuva luottamus on edellytys digiterveyden kehitykselle, johon myös kansalaiset sitoutuvat.

Puheenjohtajavaltio onkin ehdottanut Euroopan digitaalisen terveyden eettisten periaatteiden virallistamista kollektiivisesti ennen ehdotetun asetuksen julkaisemista. Jäsenvaltioiden sekä Norjan ja Islannin yksimielisesti eHealth-verkoston puitteissa hyväksymät periaatteet on jaettu neljään ulottuvuuteen

- i) perustetaan digitaalinen terveys humanistisille arvoille,
- ii) annetaan yksilöille mahdollisuus saada ja hallita terveystietojaan,
- iii) varmistetaan, että digitaalinen terveys on kaikkien saatavilla ja
- iv) toteutetaan digitaalista terveyttä ympäristöystävällisesti.

Jokaisella ulottuvuudella on neljä periaatetta, jotka muuntuvat konkreettisiksi teoiksi, kuten kansalaisten mukaan ottaminen strategian ja digitaalisten työkalujen kehittämiseen sekä digitaalisuuden yksinkertaisuuden sekä käyttäjäystävällisyyden edistäminen.

Puheenjohtajamaan tausta-asiakirjan perustella kokouksessa vaihdetaan näkemyksiä EHDS-asetusehdotuksesta Covid-19 –kriisin oppien ja siitä juontuvien odotuksien perusteella kiinnittäen huomiota muun muassa siihen, mihin periaatteisiin ja edistysaskeleisiin tukeutuen terveystieto-avaruutta olisi kehitettävä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-33 jaosto 6.6.2022
EU-ministerivaliokunta 8.-10.6.2022, kirjallinen menettely

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 10.6.2022, kirjallinen menettely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Renforcer l'Union de la santé par le numérique : la proposition de règlement sur un espace européen des données de santé
Bruxelles, le 30 mai 2022, 9461/22, SAN 311, PHARM 95, COMPET 396, MI 420, DATAPROTECT 169

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Reetta Honkanen, reetta.honkanen@gov.fi, +358 2951 63684
Nella Savolainen, nella.savolainen@gov.fi, +358 2951 63389

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2022-00203

KVY Lähdepuro Kaisa(STM)

30.05.2022

Asia

EU-terveys; TSTK-neuvoston keskustelu EU:n globaalien terveyden strategian uudistamisesta

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 14.06.2022 - 14.06.2022

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

TSTK-neuvosto keskustelee 14.6.2022 EU:n globaalien terveyden strategian uudistamisesta puheenjohtajavaltion taustamuistion pohjalta.

Suomen kanta

Suomi pitää EU:n globaalien roolin ja vaikutusvallan vahvistamista välttämättömänä ja haluaa kehittää Euroopan unionista entistä vaikuttavamman globaalien toimijan (EU-selonteko 2021). Suomi tukee EU:n roolin vahvistamista globaalissa terveydessä ja on toiminut aktiivisesti sen edistämiseksi. (E-kirje; E 57/2021 vp).

Suomi pitää tärkeänä, että Maailman terveysjärjestön WHO:n peruskirjan mukainen oikeus terveyteen, sukupuolten tasa-arvo ja globaalien terveyden edellyttämä poikkiallinen yhteistyö sisällytetään EU:n keskeisiin linjauksiin. (E-kirje; E 57/2021 vp).

Suomi tukee koko yhteiskunnan ja eri hallinnonalat kattavan yhteistyön ja ihmisten, eläinten ja ympäristön terveyden yhteen tuovan Yhteinen terveys (One Health) -näkökulman vahvistamista. (E-kirje; E 57/2021 vp; E-jatkokirje 57/2021 vp).

Suomi on sitoutunut yhdessä muiden EU-jäsenmaiden ja komission kanssa solidaarisuuteen koronapandemian hoidossa. Suomi pitää tärkeänä yhteistä Team Europe -lähestymistapaa rokotesolidaarisuuteen. (VN-päätös UM/2021/135)

Suomi on sitoutunut globaalien terveysturvallisuusarkkitehtuurin vahvistamiseen, ml. kansainvälisen pandemiavarautumis- ja vastesopimuksen ja mahdollisten Kansainvälisen terveyssäännösten (IHR) muutosten avulla ja pitää tärkeänä EU:n merkittävää roolia tässä työssä. WHO:n normatiivinen ja tekninen kapasiteetti ovat avainasemassa terveysuhkien ennaltaehkäisemisen ja niihin varautumisen ja vastaamisen varmistamiseksi. Suomi katsoo, että kansainväliset oikeudelliset instrumentit tulisi nähdä toisiaan täydentävinä ja varmistaa niiden välinen koherenssi kaikissa tilanteissa. (E-jatkokirje 57/2021 vp). EU:n on yhteisillä ponnisteluilla torjuttava myös muita globaaleja terveysuhkia ml. mikrobilääkeresistenssi (EU-selonteko 2021).

Suomi korostaa maatason kapasiteetin merkitystä. Maiden omistajuus ja sitoutuminen terveysturvallisuuden ja terveysjärjestelmien vahvistamiseen ovat avainasemassa. Maiden välisestä yhteistyöstä terveysturvallisuuskapasiteetin seurannassa ja arvioinnissa saatuja hyviä kokemuksia on hyvä hyödyntää, ml. uusia työkaluja kehitettäessä. (E-jatkokirje 57/2021 vp).

Suomi tukee naisten ja tyttöjen, mukaan luettuna vammaisten, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien turvaamista sekä sitä, että heillä on oikeus saada laadukkaita ja syrjimättömiä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita. (Kehityspoliittinen selonteko 2021).

Suomi pitää EU:n ohjelmissa tärkeänä ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja terveyserojen kaventamista Terveys kaikissa politiikoissa -lähestymistavan mukaisesti (U-kirjelmä; U 26/2020 vp). Suomi korostaa hyvinvointitalous-lähestymistapaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä Euroopan ja globaalien yhteisöjen luomiseksi kaikissa politiikoissa (EU-selonteko 2021).

Suomi tukee EU:n kokonaisvaltaisen kumppanuuden kehittämistä Afrikan maiden ja Afrikan unionin kanssa (EU-selonteko 2021).

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtaja kuvaa keskustelun pohjaksi jaetussa paperissaan, kuinka globaali terveys on noussut keskeiseksi kysymykseksi EU:ssa ja sen jäsenmaissa. EU on osoittanut Team European vastuullisuutta ja solidaarisuutta Covid-19-pandemiavasteessa. EU on johtava rokotteiden viejä ja lahjoittaja. EU on rahoittanut merkittävästi ACT-Accelerator-aloitetta ja sen COVAX-pilaria. EU on myös sitoutunut kehittämään tuotantokapasiteettia kehittyvissä maissa sekä ACT-A-aloitteen terveysjärjestelmäpilarin, että Team European rokotetuotantokapasiteettia tukevan aloitteen (MAV+) kautta.

EU on edistänyt kriisin alusta lähtien vahvaa monenkeskistä vastetta ja tukenut WHO:n johtavaa ja koordinoivaa roolia terveyshätätilanteisiin vastaamisessa. Se hyväksyi neuvoston päätelmät WHO:n roolin vahvistamisesta marraskuussa 2020, järjesti yhdessä G20:n puheenjohtajamaa Italian kanssa Maailman terveyshuippukokouksen toukokuussa 2021 ja tuki Rooman G20-julistusta. EU on ollut johtoroolissa pohdittaessa monenkeskisen terveysarkkitehtuurin vahvistamista pandemian oppien perusteella. Neuvoston maaliskuussa 2022 tekemällä päätöksellä unioni voi osallistua WHO:ssa käytäviin neuvotteluihin kansainvälisestä sopimuksesta pandemiavarautumisen ja -vasteen sopimuksesta. EU on myös aktiivisesti mukana kansainvälisen terveyssäännösten (IHR 2005) vahvistamisesta käytävissä neuvotteluissa. EU ja sen kumppanit kuten G7 ja G20 ovat korostaneet terveyskriiseihin reagoinnin edellyttävän monenkeskistä yhteistyötä.

Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat merkittävimpiä tukijoita kansainvälisissä aloitteissa solidaarisuustoimien edistämiseksi matalan ja keskitulotason maissa, kuten Globaalirahastossa, Gavissa, Unitaidissa, sekä ACT-A:ssa. EU:n on tehostanut terveysyhteistyötään kumppanimaiden kanssa, mukaan lukien NDICI-rahoitusväline. Helmikuussa 2022 järjestetty EU:n ja Afrikan unionin huippukokous vahvisti alueiden välistä yhteistyötä ja toi esiin Afrikan merkittävää roolia terveyspolitiikassa. Yhdysvaltain järjestämässä toisessa COVID-19-huippukokouksessa toukokuussa 2022 USA ja EU sitoutuivat toimeenpanemaan yhteiset suunnitelmansa pandemioiden torjumiseksi.

Covid-19-kriisin aikana käyttöön otettujen mekanismien pohjalta EU on tarjonnut vahvan ja koordinoitun humanitaarisen ja terveystuettujen tueksi Ukrainalle, sodan vuoksi liikkeelle lähteneille siirtolaisille ja pakolaisille sekä muille valtioille, joihin tilanne vaikuttaa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, mukaan lukien terveydenhuoltoon kohdistuvat hyökkäykset ovat vaikuttaneet voimakkaasti Ukrainan terveysjärjestelmään. Puheenjohtaja korostaa, että kriisit ovat osoittaneet Euroopan tason merkityksen monien maailmanlaajuisien terveyshaasteiden ratkaisemisessa ja muistuttaa, että Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamiseksi maaliskuussa 2022 hyväksytty strateginen kompassi korostaa EU:n tarvetta varautua ”maailmanlaajuisiin terveyskriiseihin [jotka] voivat altistaa yhteiskuntia ja talouksia myös huomattaville jännitteille, joilla on syvällisiä geopolittisiä vaikutuksia”. EU:n toiminta globaalissa terveydessä on muutakin kuin terveysturvallisuutta.

EU on edistänyt useita kansanterveysaloitteita terveyden edistämiseksi ja tarttumattomien tautien ehkäisemiseksi ennen kriisiä ja sen aikana. Team Europe -aloitteilla (mukaan lukien One Health -lähestymistapa kriisien ennaltaehkäisyyn) edistetään globaalia terveyttä sekä muita EU:n yhteisiä toimia, joita tuetaan EU4Health-ohjelmalla.

EU:n edellinen globaalin terveyden strategia on vuodelta 2010 ja se perustuu komission tiedonantoon ja neuvoston päätelmiin. Strategian hyväksymisen jälkeen on mm. hyväksytty Agenda 2030 ja kestävä kehityksen tavoitteet sekä Pariisin ilmastopöytäkirja. Euroopassa on kohdattu Covid-19-pandemia, sota ja uusien eläinperäisten tautien leviäminen. Esillä ovat globaalin terveysarkkitehtuurin vahvistaminen ACT-A:n kaltaisten aloitteiden pohjalta ja rahoittamiseen liittyvät kysymykset.

Jo käynnistyneiden aloitteiden lisäksi on puheenjohtajan mukaan näiden kehityskulkujen huomioimiseksi välttämätöntä uudistaa ja vahvistaa EU:n globaalin terveyden strategiaa. Tätä näkemystä tuettiin terveys- ja ulkoministereiden yhteiskokouksessa käydyissä keskusteluissa helmikuussa 2022 Lyonissa. Komissaarit Stella Kyriakides ja Jutta Urpilainen ilmoittivat 19.5.2022 G7-terveysministerikokouksen yhteydessä strategian uudistamisesta.

Globaalin strategian uudistamistyö auttaa vahvistamaan terveysunionin ulkoista ulottuvuutta, ml. neuvoston päätelmät joulukuussa 2021 ja yhteistyö Afrikan Unionin ja Afrikan tartuntatautikeskuksen kanssa. Helmikuussa 2022 EU:n terveysministerit keskustelivat epävirallisessa kokouksessa Grenoblessa terveyden keskinäisriippuvuudesta ja yhteydestä muihin sektoreihin, joka edellyttää yhteistyötä mm. turvallisuuden, kaupan, teknologian ja ympäristön sektoreiden kanssa. Yhteinen terveys - ja terveys kaikissa politiikoissa -lähestymistavat ovat avainasemassa. Kansainvälisellä tasolla EU voi hyödyntää esimerkiksi korkean tason Yhteinen terveys -työryhmää, jota Ranska ja Saksa ovat edistäneet ja jonka nelikanta (WHO, OIE, FAO, UNEP) on käynnistänyt.

EU:n yhteisen vision löytämiseksi globaalissa terveydessä, yhteisten arvojen ja tavoitteiden edistämiseksi ja mahdollisimman vahvan kontribuution tuomisessa globaaliin terveyteen, puheenjohtaja toivoo jäsenmailta näkemyksiä EU:n keskeisistä prioriteeteista globaalin terveyden strategiassa sekä siitä, miten EU:n koordinaatiota ja vaikuttavuutta voitaisiin vahvistaa globaalin terveyden kysymyksissä.

Taustatietoa

Suomi käynnisti aloitteen EU:n roolin vahvistamiseksi globaalissa terveydessä puheenjohtajuuskaudellaan vuonna 2019. Teeman ympärille perustettiin usean

peräkkäisen EU-puheenjohtajamaan muodostama ryhmä, jonka tarkoituksena on edistää järjestelmällisesti EU:n vaikutusvallan kasvattamista globaalissa terveydessä. Teemaa on sivuttu Saksan ja Slovenian puheenjohtajuuskausilla hyväksytyissä päätelmissä. Ranska on pitänyt esillä ajatusta globaalien terveyden Joint Actionista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU-33 -jaosto 6.6.2022

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 8.-10.6.2022

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta kirjallinen menettely 10.6.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

9362/22

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Reetta Honkanen, STM/KVY, reetta.honkanen@gov.fi, puh: +358 2951 63684

Kaisa Lähdepuro, STM/KVY, kaisa.lahdepuro@gov.fi, puh: +358 295 163 419

Pasi Mustonen, EUE, pasi.mustonen@formin.fi, puh: +32 470201 256

Outi Kuivasniemi, STM/KVY, outi.kuivasniemi@gov.fi, puh: +358 295 163 117

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2022-00349

TTM Nieminen Elli(TEM)

06.06.2022

Asia

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (alustatyödirektiivi)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 6/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission työolojen parantamista alustatyössä koskevan direktiiviehdotuksen (COM(2021) 762 final) käsittely alkoi neuvoston sosiaaliasioiden työryhmässä Slovenian puheenjohtajuuskauden loppupuolella, kun komissio esitteli direktiiviehdotuksen jäsenvaltioille 13.12.2021. Ehdotuksen varsinainen käsittely alkoi kuitenkin alkuvuodesta 2022 Ranskan puheenjohtajuuskauden alkaessa.

Ranskan kaudella direktiiviehdotusta on käsitelty työryhmässä yhteensä kahdeksan kertaa. Käsittelyssä saatiin päätökseen direktiiviehdotuksen ensimmäinen lukeminen. Lisäksi käsiteltiin komission laatimia vaikutusarviointeja. Ranska on antanut jäsenvaltioille aikaa perehtyä direktiiviehdotukseen ja mahdollisuuksia esittää komissiolle kysymyksiä direktiiviehdotuksen sisällöistä.

Direktiivin ensilukemisen jälkeen puheenjohtaja toimitti jäsenvaltioille kysymyksiä, jotka koskivat direktiiviehdotuksen kahta ensimmäistä lukua. Jäsenvaltioiden vastausten pohjalta puheenjohtaja laati osittaisen kompromissiehdotuksen direktiivin I ja II lukuja koskeviksi teksteiksi ja niitä vastaaviksi resitaaleiksi. Kompromissiehdotuksen tarkoituksena oli ennen kaikkea selkeyttää direktiivin sisältöä komission työryhmässä esittämien selvitysten ja jäsenvaltioiden esittäminen näkemysten pohjalta.

TSTK-neuvoston kokouksessa 16.6.2022 saadaan puheenjohtajavaltion laatima edistymisraportti direktiiviehdotuksen käsittelystä työryhmässä.

Raporttia käsiteltiin Coreper I –kokouksessa 1.6.2022.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajamaan edistymisraportin.

Suomen yleinen kanta direktiiviehdotukseen on määritelty valtioneuvoston kirjelmässä U 6/2022 vp.

Pääasiallinen sisältö

Edistymisraportissa kerrotaan direktiiviehdotuksen käsittelystä työryhmässä Ranskan puheenjohtajuuskauden aikana.

Käsittelyssä saatiin päätökseen direktiiviehdotuksen ensimmäinen lukeminen. Myös komission laatimia vaikutusarviointeja käsiteltiin työryhmässä puheenjohtajan jäsenvaltioille toimittamien kysymysten pohjalta. Tiivistelmä jäsenvaltioiden vastauksista on edistymisraportin liitteenä.

Puheenjohtaja laati jäsenvaltioille kysymyksiä, jotka koskivat direktiiviehdotuksen I ja II lukujen tekstejä. Vastausten pohjalta puheenjohtaja laati kompromissiehdotuksen direktiivin I ja II lukujen artikloiksi ja niitä vastaaviksi resitaaleiksi.

Edistymisraportissa kuvataan puheenjohtajamaan kompromissiehdotuksen sisältöä tuoden samalla esiin ehdotusten taustalla olevia keskusteluita työryhmässä:

Kohde ja soveltamisala (1 artikla)

Kompromissiehdotuksessa puheenjohtaja pyrki ottamaan huomioon jäsenvaltioiden toiveet selkeyttää 1 artiklan tekstiä ottaen huomioon direktiiviehdotuksen kaksi eri oikeusperustaa (SEUT 153 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 16 artiklan 2 kohta).

Määritelmät (2 artikla)

Edistymisraportissa kuvataan puheenjohtajavaltion ehdottamia muutoksia direktiivin määritelmiin. Mm. työtä välittävän digitaalisen alustan määritelmästä ehdotettiin poistettavan sana ”kaupallinen”, sillä kaupallisen palvelun –käsitettä ei ole määritelty EU:n lainsäädännössä.

Oikeudellinen oletama (4 artikla)

Enemmistö jäsenvaltioista ei ole vielä ottanut kantaa tai tuottanut konkreettisia muutosehdotuksia oletaman kriteereihin, joten puheenjohtaja ei tehnyt niihin merkittäviä muutoksia kompromissiehdotuksessaan. Puheenjohtaja ehdotti kuitenkin tekstimuutosta, jonka mukaan oletaman (vähintään kahden viidestä kriteerin) täytyminen osoittaisi, että alusta rajoittaisi työn tekemisen organisointia, mukaan lukien sanktioiden avulla, ja valvoisi sen toteuttamista. Lisäksi kompromissiehdotuksessa puheenjohtaja pyrki tuomaan paremmin esille jäsenvaltioilla olevaa liikkumavaraa oletaman soveltamisessa.

Mahdollisuus kumota oikeudellinen oletama (5 artikla)

Puheenjohtajavaltion tavoitteena oli selkeyttää 4 ja 5 artiklan keskinäistä suhdetta ottaen huomioon komission käyttämät puheenvuorot työryhmässä. Edistymisraportissa todetaan myös, että puheenjohtajan esittämät tekstimuutokset mahdollistavat jäsenvaltioiden myöhemmät vaatimukset tekstin muuttamiseksi artiklassa säädettävän lykkäävän vaikutuksen osalta (sen kuulumisesta kansalliseen toimivaltaan).

Muut säännökset

Edistymisraportissa todetaan keskeiset asiat, jotka nousivat esiin direktiiviehdotuksen III – V lukujen käsittelyssä työryhmässä.

Johtopäätökset

Edistymisraportin johtopäätöksenä todetaan, että konkreettista edistystä on tapahtunut direktiiviehdotuksen teknisessä tarkastelussa ja yhteisymmärryksen saavuttamiseksi direktiivin operatiivisista vaikutuksista. Komission työryhmässä esittämien selvitysten ja jäsenvaltioiden kommenttien perusteella puheenjohtajan oli mahdollista laatia ensimmäinen kompromissiehdotus direktiivin I ja II lukujen ja niitä vastaavien resitaalien teksteiksi tavoitteena ennen kaikkea tekstin selkeyttäminen. Kompromissiehdotus toimii hyvänä ensi-lähtökohtana neuvotteluille. Lisää teknistä työtä ja keskusteluita kuitenkin tarvitaan ennen neuvotteluita yleisnäkemyksen saavuttamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission direktiiviehdotus perustuu SEUT 153 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja 16 artiklan 2 kohtaan. Oikeusperustaa on selostettu tarkemmin U-kirjelmässä U 6/2022 vp.

Päätöksenteko tapahtuu määräenemmistöllä

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa direktiivin valmistelusta vastaa työllisyys- ja sosiaaliasioiden valiokunta (EMPL). Raportöörinä toimii Elisabetta Gualmini (S&D). Raportöörin mietintöluonnos julkaistiin 3.5.2022 (2021/0414(COD)).

Liikenne- ja matkailuvaliokunta (TRAN) antaa mielipiteensä asiasta 23.6.2022.

Kansallinen valmistelu

Valtioneuvoston U-kirjelmää U 6/2022 vp valmisteltiin EU-ministerivaliokunnassa 27.1.2022.

Lisäksi U-kirjelmää käsiteltiin EU-asioiden komitean alaisessa työoikeusjaostossa (jaosto 28). Jaostoa kuullaan asiasta säännöllisesti käsittelyn edetessä.

Komission direktiiviehdotuksesta on kuultu myös työsuojelu- ja työllisyysjaostoja (jaostot 26 ja 29).

Tätä perusmuistiota on käsitelty EU-ministerivaliokunnan kirjallisessa menettelyssä 8.-10.6.2022.

Eduskuntakäsittely

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on käsitellyt U-kirjelmää 6/2022 vp ja antanut siitä lausunnon TyVL 1/2022 vp.

Eduskunnan suuren valiokunnan kirjallinen menettely 10.6.2022.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission direktiiviehdotuksen suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön on käsitelty valtioneuvoston kirjelmässä U 6/2022 vp.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 21 kohdan mukaan työoikeus kuuluu valtakunnan toimivaltaan maakunnan ja kuntien palveluksessa olevien virkaehtosopimuksia koskevin poikkeuksin sekä ottaen huomioon itsehallintolain 29 §:n 1 momentin 6 kohdan ja 2 momentin säännökset. Myös luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suoja koskeva sääntely kuuluu pääasiassa valtakunnan toimivaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Direktiivin hyväksymisellä ei olisi Suomessa budjettivaikutuksia eikä välittömiä taloudellisia vaikutuksia Suomeen. Komission ehdotuksen mukaan direktiivi ei edellyttäisi lisämäärärahojen myöntämistä Euroopan unionin talousarviosta.

Muita vaikutuksia, ml. mahdollisia yritys- ja viranomaisvaikutuksia on käsitelty valtioneuvoston U-kirjelmässä U 6/2022 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Käsittelyn tässä vaiheessa kaikilla jäsenvaltioilla on tarkasteluvarauma tekstiin. Lisäksi muutamalla jäsenvaltiolla on parlamentaarinen tarkasteluvarauma direktiiviehdotukseen. Yksi jäsenvaltio on tehnyt direktiiviehdotuksesta toissijaisuusmuistutuksen.

Asiakirjat

Komission direktiiviehdotus COM(2021) 762 final
Puheenjohtajavaltion edistymisraportti 9227/22
Liitteenä oleva tiivistelmä vaikutusarvioinneista 9227/1/22 REV 1 ADD 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elli Nieminen, TEM, puh. 029 504 8247, [elli.nieminen\(at\)gov.fi](mailto:elli.nieminen(at)gov.fi)

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

STM2022-00212

SVO Kuorikoski Sanna(STM), Seppelin Markus, Porkka Pauliina(TEM) 06.06.2022

Asia

EU; TSTK-neuvosto 16.6.2022; Eurooppalainen ohjausjakso 2022

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 16.06.2022

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppalainen ohjausjakso 2022:

- keskustelu
- hyväksytään:
 - a. maakohtaiset suositukset vuonna 2022
 - b. maakohtaisten suositusten 2022 arviointi sekä vuosien 2019 ja 2020 suositusten toimeenpano: työllisyyskomitean (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitean (SPC) näkemys

Komissio julkaisi eurooppalaista ohjausjaksoa koskevan kevätpaketinsä 23.5.2022. Siinä komissio antaa jäsenmaille ohjausta tilanteessa, jossa koronapandemian vaikutusten alkamisesta on kulunut kaksi vuotta ja Venäjä käy hyökkäyssotaa Ukrainassa.

16.6.2022 pidettävä työllisyys-, sosiaalipolitiikka, terveys- ja kuluttaja-asiain neuvosto keskustelee kevätpaketin sisällöstä sekä hyväksyy vuoden 2022 maakohtaiset suositukset sekä työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean näkemyksen maakohtaisten suositusten 2022 arvioinnista sekä vuosien 2019 ja 2020 suositusten toimeenpanosta.

Suomen kanta

- a. maakohtaiset suositukset vuonna 2022

Suomi voi hyväksyä komission sosiaaliturvan uudistamista koskevan maakohtaisen suositusehdotuksen.

Suosituksessa todetaan, että Suomi esittäisi sosiaaliturvauudistusta koskevat politiikkaehdotukset, joilla pyritään lisäämään sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuutta, parantamaan työnteon kannustimia ja myös tukemaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä.

b. maakohtaisten suositusten 2022 arviointi sekä vuosien 2019 ja 2020 suositusten toimeenpano: SPC:n ja EMCO:n näkemys

EU-selonteon eurooppalaista ohjausjaksoa koskevan osion mukaisesti Suomi katsoo, että eurooppalainen ohjausjakso on keskeinen väline jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinoinnissa. Se on ensisijainen väline maiden välisten erojen tasaamiseksi, työllisyyden sekä sosiaalisen koheesion edistämiseksi ja euroalueen vakauden ylläpitämiseksi. Suomi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan ohjausjakson toiminnan tasapainoiseen kehittämiseen niin, että se lähtökohtaisesti keskittyy talouspolitiikan koordinaatioon, mutta huomioi paremmin taloudellisten, sosiaalisten, työllisyys- ja ympäristötoimenpiteiden ja -politiikkojen vaikutukset toisiinsa sekä edistää ekologista jälleenrakentamista. Covid-19-pandemiasta toipuminen, vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä väestörakenteen muutokseen sopeutuminen eivät voi onnistua ilman vahvaa sosiaalista ulottuvuutta ja panostuksia työllisyyteen, osaamiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen. Prosessi ei kuitenkaan saisi kokonaisuutena ylikuormittua. (*Valtioneuvoston EU-selonteko*).

Valtioneuvoston EU-selonteon johdantokappaleen mukaisesti Suomen tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä Euroopan unioni. Tavoitteemme on unioni, joka on maailman kilpailukykyisin ja sosiaalisesti ehein ilmastoneutraali talous. Sosiaalinen ulottuvuus on tärkeä EU:n painopistealue, ja Suomi näkee sen kehittämisen keskeiseksi. Sosiaalisen ulottuvuuden toimien tulisi lisätä unionin hyväksyttävyyttä kansalaisten keskuudessa. Tavoitteena on kehittää hyvinvointia unionissa yleisesti ja pyrkiä elintasoerojen kaventumiseen köyhyyttä ja eriarvoisuutta vähentämällä. Jäsenmaat ovat järjestäneet sosiaali-, työllisyys-, terveys- ja koulutuspolitiikkansa eri tavoin ja eri periaattein, ja Suomen näkemyksen mukaan sosiaalisen ulottuvuuden tulee ottaa järjestelmien monimuotoisuus lähtökohdaksi tulevaisuudessa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täysimääräinen toimeenpano on olennaista sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamisen, työelämän oikeudenmukaisuuden ja toimivien sisämarkkinoiden kannalta. (*Valtioneuvoston EU-selonteko*)

Suomi pitää hyvänä, että eurooppalainen ohjausjakso on edelleen keskeinen väline sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanon seurannassa. Suomi tukee myös sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun kehittämistä niin, että se ottaa jatkossa paremmin huomioon sosiaalipilarin toimintasuunnitelmassa esitetyt poliittiset painopisteet ja toimet. Suomi pitää tärkeänä, että yhteistyötä koulutus-, sosiaali- ja työllisyyskomiteoiden ja indikaattoryöryhmien välillä syvennetään koherenttien toimenpiteiden ja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteistyötä tulee jatkaa talussektorin ja muiden relevanttien politiikka-alojen kanssa. Komission aikomus laajentaa yhteisen työllisyysraportin soveltamisalaa ja syventää sen analyysia niin, että siinä tarkastellaan syvällisemmin pilarin tavoitteiden täytäntöönpanoa EU- ja kansallisella tasolla, on kannatettava. (*EJ 2/2021*)

Pääasiallinen sisältö

Kevätpaketin keskeiset osat ovat tiedonanto, komission ehdotukset maakohtaisiksi suosituksiksi ml. finanssipoliittinen ohjaus, maakohtaiset raportit, komission ehdotus työllisyyspolitiikan suuntaviivoiksi ja Eurostatin monitorointiraportti YK:n kestävän kehityksen tavoitteista. Olennaisia ovat myös makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn mukaiset perusteelliset tarkastelut (In-depth reviews under the MIP), komission raportti artiklan 126 (3) noudattamisesta, post-programme raportit ja tiukennettua valvontaa koskevat raportit (ES, CY, IE, PT ja EL).

Komissio toteaa taloudellisen kasvun jatkuvan mutta hitaammin, lisäksi inflaatio on ennennäkemättömässä nousussa. Työllisyyskehitys on ollut yleisesti positiivista. Covid-19 pandemia on vaikuttanut epätasaisesti eri aloihin, alueisiin ja henkilöryhmiin ja paljastanut taustalla olevia haavoittuvuuksia. Vaikka EU:n talous osoittaa edelleen häiriönsietokykyä, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on luonut uuden ympäristön ja voimistanut talouden vastatuulta, jonka odotettiin heikkenevän. Tilanne aiheuttaa EU:n talouksille myös uusia riskejä, jotka liittyvät energian toimitusvarmuuteen ja riippuvuuteen Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista.

EU-ohjausjakso ja elpymis- ja palautumistukiväline, joka on olennainen osa NextGenerationEU-välinettä, muodostavat vankan kehyksen, jonka avulla komissio haluaa varmistaa tuloksellisen talouspolitiikan koordinoinnin ja vastata nykytilanteen haasteisiin. Elpymis- ja palautumistukivälineellä edistetään jäsenmaiden uudistus- ja investointiohjelmiä myös tulevina vuosina. Se on tärkein väline, jonka avulla vauhditetaan vihreää ja digitaalista siirtymää ja lujitetaan jäsenmaiden häiriönsietokykyä muun muassa toimenpitein, joita jäsenmaat toteuttavat yksin tai yhdessä REPowerEU-suunnitelman mukaisesti.

EU-ohjausjakson yhteydessä esitettävissä maakohtaisissa suosituksissa annetaan jäsenmaille ohjausta, jonka avulla ne voivat vastata asianmukaisesti sekä vanhoihin että uusiin haasteisiin ja saavuttaa keskeisiä yhteisiä politiikkatavoitteitaan. Tänä vuonna mukana on suosituksia muun muassa siitä, miten uudistusten ja investointien avulla voidaan vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista REPowerEU-suunnitelman painopisteiden ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti, mikä myös korostuu suosituksissa. Ohjausjaksolla on palattu poikkeusvuosien jälkeen jälleen laajaan talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan tarkasteluun. Komissio on laatinut maakohtaiset raportit ja maakohtaiset suositusehdotukset, jotka keskittyvät jäsenmaiden keskeisiin rakenteellisiin haasteisiin. Uudet EU:n työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevat päätavoitteet ohjaavat eurooppalaisen sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanoa jäsenmaissa. Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea ovat myös keskustelleet Belgian ja Espanjan aloitteesta käynnistää ohjausjaksolla uusi sosiaalisen epätasapainon tarkasteluprosessi.

Maakohtaiset suositukset 2022 keskittyvät erityisesti niihin haasteisiin, joihin ei elpymis- ja palautumistukivälineen kautta vastata. Osa suosituksista on yhteisiä kaikille jäsenmaille, liittyen mm. Ukrainan tilanteeseen.

Sosiaaliturvan uudistamista koskevan suositusehdotuksen osalta Suomi ehdotti ehdotukseen tarkennusta, että sosiaaliturvauudistusta koskevat politiikkaehdotukset ajoittuvat pääasiassa ajanjaksolle vuoden 2023 jälkeen.

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean 2.6.2022 pidetyssä kokouksessa päädyttiin pitäytyä komission alkuperäisessä ehdotuksessa. Komission edustaja totesi,

että sosiaaliturvan uudistamisen kaltaiset muutokset ovat joka tapauksessa monivuotisia. Suosituksessa ajallista täsmennystä ei pidetty tarpeellisena.

Maakohtaiset suositukset Suomelle vuosiksi 2022-2023:

SUOSITTAA, että Suomi toteuttaa vuosina 2022 ja 2023 toimia, joilla se

1. varmistaa vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille; on valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa; lisää julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen, RePowerEU:n ja muiden EU:n varojen avulla; harjoittaa vuoden 2023 jälkeen finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä; esittää sosiaaliturvauudistusta koskevat politiikkaehdotukset, joilla pyritään lisäämään sosiaalietuusjärjestelmän tehokkuutta, parantamaan työnteon kannustimia ja myös tukemaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä;
2. etenee elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa 29 päivänä lokakuuta 2021 annettuun neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden mukaisesti; etenee sovittujen, vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanossa ja saattaa nopeasti päätökseen komission kanssa käytävät neuvottelut vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjoista Ahvenanmaan osalta, jotta niiden täytäntöönpano voidaan aloittaa
3. vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisten polttoaineiden tuonnista ja monipuolistaa sitä nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa muun muassa edelleen virtaviivaistamalla lupamenettelyjä ja vauhdittamalla investointeja teollisuuden vähähiilistämiseen ja liikenteen sähköistämiseen; kehittää energiainfrastruktuuria toimitusvarmuuden lisäämiseksi.

Työllisyysuuntaviivojen tekstiä on muokattu COVID-19 jälkeiseen aikaan. Suuntaviivat on linkitetty Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin ja sen toimeenpanoon sekä vuotta 2030 koskevien yleistavoitteiden toimeenpanemiseen. Suuntaviivoihin on myös lisätty elementtejä liittyen vihreän siirtymän oikeudenmukaisuuteen ja Ukrainan kriisiin. Suuntaviivat on tarkoitus hyväksyä syksyllä 2022.

Ministerit käyvät neuvostossa politiikkakeskustelun kevätpaketista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT artikkelit 148, 150 ja 160

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Työllisyysjaosto EU29 3.6.2022
Sosiaalijaosto EU25 6.6.2022
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 8.6.2022-10.6.2022

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely 10.6.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

COM(2022) 600 final
SWD(2022) 611 final
COM(2022) 611 final
COM(2022) 241 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pauliina Porkka (TEM), pauliina.porkka@gov.fi, p. 050 567 8403
Markus Seppelin (STM), markus.seppelin@gov.fi, p. 050 512 0674
Sanna Kuorikoski (STM) sanna.kuorikoski@gov.fi, p. 050 532 4003

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

STM2022-00211

SVO Kuorikoski Sanna(STM), Porkka Pauliina(TEM), Seppelin Markus

06.06.2022

Asia

EU; TSTK-neuvosto 16.6.2022; Asiakohta 5; Kansalliset tavoitteet vuosi Porton huippukokouksen jälkeen sekä työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean näkemys kansallisten tavoitteiden asettamisprosessista vuodelle 2030

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 16.06.2022

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto käy näkemysten vaihdon työllisyyttä, osaamista sekä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämistä koskevista kansallisista tavoitteista vuosi Porton huippukokouksen jälkeen.

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtajat esittelevät neuvostolle komiteoiden näkemyksen kansallisten tavoitteiden asettamisprosessista vuodelle 2030.

EU:n neuvosto, Euroopan komissio ja Euroopan parlamentti hyväksyivät yhteisen julistuksen koskien Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria Göteborgin sosiaalialan huippukokouksessa marraskuussa 2017.

Euroopan komissio julkaisi 4.3.2021 tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta. Tässä toimintasuunnitelmassa komissio ehdotti kolmea vuoteen 2030 mennessä saavutettavaa EU:n yleistavoitetta työllisyyttä, osaamista sekä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämistä koskien. Lisäksi komissio kehotti jäsenvaltioita määrittelemään omat kansalliset tavoitteensa yhteisen pyrkimyksen edistämiseksi.

Sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelma oli pääaiheena Eurooppa-neuvoston jäsenten sekä Euroopan tason työmarkkinaosapuolten sosiaalialan huippukokouksessa Portossa 7.5.2021. Eurooppa-neuvoston jäsenet hyväksyivät toimintasuunnitelmaa koskevan julistuksen epävirallisessa kokouksessaan 8.5.2021. Tässä julistuksessa Eurooppa-neuvoston jäsenet korostavat, että on tärkeää seurata tiiviisti edistymistä EU:n vuodelle 2030 asettamien yleistavoitteiden täytäntöönpanossa.

Euroopan komissio pyysi kesällä 2021 jäsenmaita ilmoittamaan kansalliset tavoitteensa koskien työllisyyttä, osaamista sekä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämistä alkuvuoteen 2022 mennessä.

EU-ministerivaliokunta linjasi kirjallisessa menettelyssä 20-21.12.2021 Suomen kansalliset tavoitteet vuoteen 2030 mennessä.

Asiaa koskeva E-jatkokirje (EJ 13/2021 vp) on lähetetty Eduskunnalle 21.12.2021

Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea ovat kevään aikana käsitelleet kansallisia tavoitteita kolmessa eri kokouksessa 8.3.2022, 4.5.2022 ja 25.5.2022. Viimeksi mainitussa kokouksessa ne saivat valmiiksi yhteisen näkemyksensä (9520/22) asiasta.

Suomi kävi 10.3.2022 kahdenvälisen neuvottelun komission kanssa kansallisista tavoitteista.

Komissio antoi 14.3.2022 kokoontuneelle TSTK-neuvostolle suullisen tilannekatsauksen kansallisista tavoitteista.

Suomi ilmoitti lopulliset kansalliset tavoitteensa kirjallisesti komissiolle toukokuun 2022 alussa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunnon kansallisten tavoitteiden asettamisprosessista vuodelle 2030.

Kansallinen työllisyystavoite

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta laaditun E-jatkokirjeen EJ 2/2021 vp mukaisesti Suomi tukee EU-tason 78 prosentin työllisyysastetavoitetta vuoteen 2030 mennessä sekä siihen liittyviä tavoitteita puolittaa sukupuolten välinen työllisysero vuoteen 2019 verrattuna ja alentaa 15–29-vuotiaiden työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten (NEET-nuoret) osuus 12,6 prosentista (2019) 9 prosenttiin. Lisäksi Suomi katsoo tärkeäksi edistää varhaiskasvatuspalveluiden saatavuutta ja lasten osallistumisastetta. Varhaiskasvatuspalveluilla edistetään työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista ja lisätään naisten osallistumista työmarkkinoille sekä tuetaan lasten myönteistä kehitystä ja oppimista.

Suomi asettaa kansalliseksi työllisyystavoitteeksi 80 % (20-64-vuotiaat) vuoteen 2030 mennessä.

Kansallinen osaamistavoite

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta laaditun E-jatkokirjeen EJ 2/2021 vp mukaisesti Suomi yhtyy näkemykseen aikuisväestön osaamisen kehittämisen tärkeydestä ja pitää esitettyä 60 prosentin EU-tason tavoitetta kannatettavana, minkä lisäksi myös esitetyt alatavoitteet koskien digitaalisia perustaitoja, koulutuksensa varhain päättäneitä ja toisen asteen opintonsa suorittaneita ovat tärkeitä. Suomi pitää kuitenkin tärkeänä indikaattorin uudelleenarviointia eurooppalaista koulutusalueen koskevan neuvoston päätöslauselman (2021/C 66/01) mukaisesti. Komission tiedonannossa esitettyjen koulutus- ja osaamistavoitteiden ja indikaattoreiden käsittely, seuranta ja toimeenpano tulisi sitoa osaksi eurooppalaisen koulutusalueen toimeenpanoa.

Suomi asettaa kansalliseksi osaamistavoitteeksi, että 60 % aikuisista osallistuu vuosittain koulutukseen vuoteen 2030 mennessä. Tavoitetaso on asetettu parlamentaarisesti osana

jatkuvan oppimisen uudistusta kevään 2021 aikana. Kansallisesti asetetun tavoitetason saavuttaminen edellyttäisi merkittäviä panostuksia aliedustettujen ryhmien osallistumistason nostamiseksi. Lisäksi Suomi muistuttaa muista kansallisista koulutuspoliittisista tavoitteista: koko nuorten ikäluokka suorittaa toisen asteen tutkinnon ja vähintään 50 prosenttia nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Tavoitteiden saavuttamiseksi oppivelvollisuusikä on laajennettu 18 ikävuoteen ja nuorten tulisi päästä korkeakouluopintoihin pääosin ennen 25 ikävuotta. Suomi kiinnittääkin huomiota siihen, että kansallisesti asetettava tavoite aikuiskoulutukseen osallistumisesta on tasapainotettava muiden kansallisten koulutuspoliittisten tavoitteiden kanssa.

Kansallinen köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämistä koskeva tavoite

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta laaditun E-jatkokirjeen EJ 2/2021 vp mukaisesti Suomi katsoo, että tavoite köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien vähentämiseksi on tärkeä jatko aiemmalle Eurooppa 2020 -strategian tavoitteelle. Suomen tavoitteena on kehittää hyvinvointia unionissa yleisesti ja pyrkiä elintasoerojen kaventumiseen köyhyyttä ja eriarvoisuutta vähentämällä.

Suomi asettaa kansalliseksi köyhyys- ja syrjäytymisriskissä elävien määrän vähentämistä koskevaksi tavoitteeksi 100 000 vuoteen 2030 mennessä. Näistä 100 000 henkilöstä kolmasosa on lapsia. Tavoite on EU:n suosituksen mukainen vastaus Suomen osuudesta EU:n köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseen.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio julkaisi 4.3.2021 tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta (EJ 2/2021). Komissio ehdotti tiedonannossaan kolmea tämän vuosikymmenen loppuun mennessä saavutettavaa EU:n yleistavoitetta työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen suojelun alalla, YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

EU-tason yleistavoitteet

- **Vähintään 78 prosentilla 20–64-vuotiaista olisi oltava työpaikka vuoteen 2030 mennessä.** Tämän yleisen tavoitteen saavuttamiseksi Euroopan on pyrittävä:
 - o vähintään puolittamaan sukupuolten välinen työllisysero vuoteen 2019 verrattuna;
 - o lisäämään virallisten varhaiskasvatus- ja päivähoitopalvelujen tarjontaa, millä edistetään työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista ja lisätään naisten osallistumista työmarkkinoille;
 - o alentamaan 15–29-vuotiaiden työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten (NEET-nuoret) osuus 12,6 prosentista (2019) 9 prosenttiin parantamalla heidän työllisyysnäkömiään.
- **Vähintään 60 prosentin kaikista aikuisista olisi osallistuttava koulutukseen vuosittain.** Tätä varten:
 - o vähintään 80 prosentilla 16–74-vuotiaista olisi oltava digitaaliset perustaidot;
 - o koulunkäynnin keskeyttämistä olisi vähennettävä edelleen, ja toisen asteen koulutukseen osallistumista olisi lisättävä.

Nämä tavoitteet perustuvat tavoitteisiin, jotka on jo aiemmin asetettu Euroopan osaamishjelmassa, ammatillista koulutusta koskevassa neuvoston suosituksessa ja eurooppalaista koulutusalueita koskevassa neuvoston päätöslauselmassa.

- **Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrää olisi pienennettävä vähintään 15 miljoonalla vuoteen 2030 mennessä.**
 - o Niistä 15 miljoonasta ihmisestä, jotka pyritään nostamaan pois köyhyydestä tai sosiaalisesta syrjäytymisestä, vähintään viiden miljoonan olisi oltava lapsia.

Komissio katsoo, että näiden tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista, jos kaikki jäsenvaltiot sitoutuvat – kunkin maan lähtötilanteen huomioon ottaen – yhteisiin tavoitteisiin ja toteuttavat toimia niiden saavuttamiseksi.

Komissio kehotti Eurooppa-neuvostoa hyväksymään edellä mainitut kolme päätavoitetta. Lisäksi komissio kehotti jäsenvaltioita määrittelemään omat kansalliset tavoitteensa yhteisen pyrkimyksen edistämiseksi.

Näitä uusia tavoitteita tuetaan tarkistamalla sosiaali-indikaattoreiden tulostaulua. Tarkistetulla tulostaululla seurataan jäsenvaltioiden kehitystä ja tuloksia. Tämä tehdään osana vakiintunutta politiikan koordinoitikehystä eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

Kansallisten tavoitteiden asettaminen

Työllisyyskomitea (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komitea (SPC) ovat käyneet keskustelua kansallisten tavoitteiden asettamisesta sekä vuonna 2021 että vuonna 2022. Jäsenmaita pyydettiin toimittamaan kansalliset tavoitteensa tiedoksi komissiolle tammikuun 2022 aikana. Komissio on myös laatinut kaksi vaihtoehtoista tavoitelaskelmaa kaikista kolmesta tavoitteesta kullekin jäsenmaalle. Komissio korostaa, että heikommassa lähtöasemassa olevien jäsenmaiden tulee tehostaa toimiaan suhteellisesti enemmän samalla kun kaikkien jäsenmaiden tulee olla tavoiteasetannassaan tarpeeksi kunnianhimoisia, jotta EU-tason tavoitteet on mahdollista saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Komissio on myös käynyt kahdenvälisiä neuvotteluita asiasta jäsenmaiden kanssa syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana.

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean näkemys kansallisten tavoitteiden asettamisprosessista vuodelle 2030.

Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea saivat 25.5.2022 pidetyssä kokouksessaan valmiiksi komiteoiden näkemyksen kansallisten tavoitteiden asettamisprosessista vuodelle 2030.

Näkemyksessään komiteat toivottavat tervetulleeksi jäsenvaltioiden kansalliset kuulemisprosessit, kun ne laativat ehdotuksensa vuotta 2030 koskeviksi kansalliseksi tavoitteeksi. Kansalliset tavoitteet edustavat jäsenvaltioiden panosta komission ehdottamiin EU:n yleistavoitteisiin, jotka EU-johtajat hyväksyivät Porton sosiaalihuippukokouksessa ja Eurooppa-neuvostossa kesäkuussa 2021. Komiteat pitävät hyvänä, että kaikki jäsenmaat jättävät alustavat tai lopulliset ehdotuksensa kansalliseksi tavoitteeksi.

Komiteat ovat tyytyväisiä siihen, että yhteenlasketut kansalliset työllisyystavoitteet ylittävät vastaavan EU:n yleistavoitteen ja että köyhyyden vähentämistä koskevat

kansalliset tavoitteet lähenevät EU:n kokonaistavoitetta. Kansalliset aikuiskoulutustavoitteet jäävät hieman EU:n yleistavoitteen alapuolelle.

Komiteat kehottavat komissiota ottamaan huomioon jäsenvaltioiden asettamat kansalliset tavoitteet ja aloittamaan niiden edistymisen seurannan eurooppalaisella ohjausjaksolla. Komiteat toteavat olevan tärkeää jatkaa vakiintunutta vuoropuhelua Euroopan komission ja jäsenvaltioiden välillä tavoitteiden edistymisen seurannassa.

Työllisyystavoite

Jäsenvaltioiden esittämät työllisyystavoitteet ovat yleisesti ottaen hyvin kunnianhimoisia, ja useimmat jäsenvaltiot ovat asettaneet ne 78 prosentin yleistavoitteen tasolle tai sen yläpuolelle. Tämä on osoitus siitä, että on tärkeää edistää vahvoja ja osallistavia työmarkkinoita ja tukea kaikkien työkykyisten osallistumista. Lisäksi jäsenvaltiot, joissa on matalan työllisyysaste ovat asettaneet lähtötilanteeseensa nähden kunnianhimoisempia tavoitteita, mikä on tärkeää, jotta voidaan varmistaa ylöspäin suuntautuva lähentyminen tulevan vuosikymmenen aikana.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelman mukaisesti useat jäsenvaltiot ovat myös asettaneet toisiaan täydentäviä tavoitteita sukupuolten työllisyserojen kaventamiseksi, virallisen varhaiskasvatuksen lisäämiseksi ja työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten (NEET-nuoret) osuuden vähentämiseksi

Osaamistavoite

Kaikki jäsenmaat ovat asettaneet kansalliset aikuiskoulutustavoitteet vuodelle 2030 käyttäen EU:n yleistavoitteen 2030 indikaattoria.

EU:n aikuiskoulutusta koskevan yleistavoitteen kunnianhimon osalta osa jäsenvaltioista valitsi varovaisen lähestymistavan kansallisten tavoitteidensa asettamisessa. Valtaosalla heistä oli kuitenkin korkea tahtotila lisätä aikuiskoulutukseen osallistumista. Jäsenvaltioiden osoittamassa sitoutumisessa osaamistavoitteeseen tunnustetaan tarve varmistaa täysimääräinen yhteiskunnallinen ja taloudellinen osallistuminen ottaen huomioon myös seuraavan vuosikymmenen aikana odotettavissa olevat digitaaliset ja vihreät siirtymät sekä väestökehitys.

Osaamistavoitteen täydentämiseksi osa jäsenvaltioista asetti toisiaan täydentäviä tavoitteita erityisesti digitaitojen lisäämiseksi ja koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämiseksi.

Köyhyyden vähentämistä koskeva tavoite

Ehdotukset kansallisista köyhyyden vähentämistä koskevista tavoitteista ovat yleisesti ottaen hyvin kunnianhimoisia ja niiden odotetaan lähestyvän EU-tason tavoitetta vähentää köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrää vähintään 15 miljoonalla vuoteen 2030 mennessä, vaikka kaikkia esityksiä ei tässä vaiheessa voitaisikaan ottaa huomioon.

Alustava tulos osoittaa, että jäsenvaltiot ovat vahvasti sitoutuneet vähentämään köyhyysriskejä EU:ssa tehokkailla toimilla. Lisäksi jäsenvaltiot, joissa köyhyys tai syrjäytyminen ovat korkeammalla lähtötasolla, ovat asettaneet lähtöasemaansa nähden kunnianhimoisia tavoitteita, mikä on tärkeää, jotta voidaan varmistaa ylöspäin suuntautuva lähentyminen tulevan vuosikymmenen aikana.

Enemmistö jäsenvaltioista asetti myös täydentävän tavoitteen vähentää köyhyys - tai syrjäytymisriskissä olevien lasten määrää, mikä heijastaa niiden halua estää köyhyyden siirtyminen yli sukupolvien.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti ei käsittele kansallisia tavoitteita.

Kansallinen valmistelu

Työllisyysjaosto EU29 3.6.2022

Sosiaalijaosto EU25 6.6.2022

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 8-10.6.2022

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely 10.6.2022.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Kansallisten tavoitteiden asettamisella ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komissio pyytää jäsenmaita asettamaan kansalliset tavoitteet tiedonannossa koskien Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelmaa (COM(2021) 102 final).

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean näkemys kansallisten tavoitteiden asettamisprosessista vuodelle 2030 (9520/22)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pauliina Porkka, TEM	+358 50 567 8403
Ulla-Jill Karlsson, OKM	+358 40 351 5868
Sanna Kuorikoski, STM	+358 50 532 4003
Markus Seppelin, STM	+358 50 512 0674

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PERUSMUISTIO

OKM2022-00080

AMOS Karlsson Ulla-Jill(OKM)

02.06.2022

JULKINEN 06.06.2022

Asia

EU; Koulutus: TSTK-neuvoston 16.6. kokouksen hyväksyntä neuvoston suositukseksi henkilökohtaisista oppimistileistä

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 10.12.2021 ehdotuksensa neuvoston suositukseksi henkilökohtaisista oppimistileistä (COM(2021) 773 final). Suositus on tarkoitus hyväksyä työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa 16.6.2022.

Sosiaalikeskustelun työryhmä on päässyt suosituksesta yksimielisyyteen.

Suomen kanta

Suomi on osallistunut neuvoston suosituksen valmisteluun (24.1.2022 annetun E-kirjelmän (OKM2022-00010) Suomen kannan mukaisesti) ja voi hyväksyä sen.

Pääasiallinen sisältö

Suosituksella pyritään tukemaan jäsenvaltioiden uudistuksia, joilla lisätään aikuisten mahdollisuuksia osallistua koulutukseen tavoitteena nostaa osallistumisastetta ja pienentää osaamisvajeita. Näin sillä myötävaikutetaan EU:n tavoitteeseen edistää erittäin kilpailukykyistä sosiaalista markkinataloutta, jossa pyritään tästyöllisyyteen ja sosiaaliseen edistykseen. Erityisesti edotuksella pyritään

- A) tukemaan kaikkia työikäisiä koulutukseen osallistumisessa ja ammatillisissa siirtymissä heidän työmarkkina-asemastaan tai työsuhteen tyypistä riippumatta
- B) antamaan ihmisille enemmän kannustimia ja lisäämään motivaatiota koulutukseen hakeutumiseen.

Tätä varten suositellaan, että jäsenvaltiot harkitsevat henkilökohtaisten oppimistilien perustamista mahdollisena keinona mahdollistaa yksilöiden osallistuminen työmarkkinoiden kannalta relevanttiin koulutukseen. Siltä osin kuin jäsenvaltiot päättävät perustaa henkilökohtaisia oppimistilejä, jäsenvaltioita kehoitetaan ottamaan käyttöön mahdollistava kehys, johon sisältyy ohjaus- ja validointimahdollisuuksia ja joka tukee tehokasta koulutukseen hakeutumista.

Suosittelaa, että jäsenvaltiot kansallisten käytäntöjen ja tarpeiden mukaisesti perustavat jokaiselle jäsenvaltiossa laillisesti asuvalle työikäiselle aikuiselle henkilökohtaisen

oppimistilin, muita jo käytössä olevia toimenpiteitä täydentäen, kuultuaan työmarkkinaosapuolia ja asianomaisia sidosryhmiä. Jäsenvaltioita suositellaan tarjoamaan henkilökohtaisia lisäkoulutusoikeuksia sellaisten henkilöiden tileille, jotka tarvitsevat eniten täydennys- ja uudelleen koulutusta kansallisten tai alakohtaisten tarpeiden, henkilön työmarkkina-aseman tai sopimukselliseen aseman tai pätevyystason tai muiden asiaankuuluvien olosuhteiden perusteella ja selkeiden ja avoimien kriteerien mukaisesti kuultuaan ensin työmarkkinaosapuolia ja asianomaisia sidosryhmiä. Lisäksi jäsenvaltioita suositellaan kehottamaan työnantajia antamaan yksilöllisiä lisäkoulutusoikeuksia työntekijöidensä ja muiden tuotannollisessa arvoketjussaan työskentelevien henkilöiden, erityisesti pk-yrityksissä työskentelevien henkilöiden, henkilökohtaisille oppimistileille ilman puuttumista yrityksen sisäiseen koulutukseen sekä julkisia ja yksityisiä työvoimapalveluja antamaan yksilöllisiä lisäkoulutusoikeuksia sellaisten henkilöiden yksilöllisille oppimistileille, jotka tarvitsevat eniten täydennys- ja uudelleen koulutusta. Jäsenvaltioita suositellaan vahvistamaan edellytykset, joilla henkilökohtaisia koulutusoikeuksia voidaan kerätä ja säilyttää, jotta voidaan saavuttaa tasapaino sen välillä, että ihmiset voivat kerätä koulutusoikeuksiaan pidempien koulutusten rahoittamiseen ja jotta voidaan rohkaista heitä käyttämään oikeuksiaan säännöllisesti koko työelämänsä ajan. Jäsenvaltiot voisivat esimerkiksi asettaa määräajan ja ylärajan kertymiselle ja käytettävissä ololle.

Henkilökohtaisia oppimistilejä käyttöönottavien jäsenmaiden suositellaan ottavan käyttöön mahdollistavan viitekehyksen, joka sisältää uraohjausta ja validointia, kansallisen tukikelpoisten koulutus-, uraohjaus- ja validointimahdollisuuksien rekisterin, henkilökohtaisia oppimistilejä tukevan keskitetyn kansallisen digitaalisen portaalin ja palkallisen opintovapaan.

Jäsenvaltioita suositellaan yhdessä työmarkkinaosapuolten, kansalaisjärjestöjen, alueellisten ja paikallisten järjestöjen ja asiaankuuluvien toimijoiden kanssa toteuttamaan laaja-alaisia tiedotustoimia ja -kampanjoita, jotka on räätälöity henkilökohtaisten oppimistilien järjestelmän mahdollisten edunsaajien tarpeisiin.

Jäsenvaltioita kehoitetaan ryhtymään toimiin tämän suosituksessa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden edistymistä tulee seurata monenkeskisen valvonnan yhteydessä osana eurooppalaista ohjausjaksoa. Komission olisi varmistettava, että seurannassa käytetään muissa seurantakehyksissä jo kerättyjä tietoja ja vältetään päällekkäisyyksiä hallinnollisen taakan rajoittamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Suosituksen oikeusperustana on SEUT artikla 292 yhdistettynä artiklaan 149.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Koulutusjaoston (EU30) kirjallinen menettely 6.6.2022

Työllisyysjaosto (EU29) 3.6.2022

EU-ministerivaliokunta kirjallinen menettely 8.6.2022-10.6.2022

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta kirjallinen käsittely 10.6.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sitoutuminen neuvoston suositukseen ei sellaisenaan aiheuta muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön eikä vaikuta Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ei suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ikkela Saara, OKM, p. 0295 330 109, etunimi.sukunimi@gov.fi
Ulla-Jill Karlsson, OKM, p. 0295 330141, etunimi.sukunimi@gov.fi
Pauliina Porkka, TEM p. 0295 048 278 etunimi.sukunimi@gov.fi
Juuli Hakulinen, STM p. 0295 163 651, etunimi.sukunimi@gov.fi

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2022-00353

TTM Hämäläinen Hanna(TEM)

01.06.2022

Asia

Oikeudenmukainen siirtymä kohti ilmastoneutraaliteettia

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvosto antoi 14.12.2021 ehdotuksen suositukseksi koskien oikeudenmukaista siirtymää kohti ilmastoneutraaliteettia.

Suositus on tarkoitus hyväksyä 16.6.2022 TSTK-neuvoston kokouksessa.

Suomen kanta

Suomi tukee suosituksen hyväksymistä.

Pääasiallinen sisältö

Ehdotetussa suosituksessa esitetään useita toimia, joiden avulla jäsenvaltioiden on helpompi suunnitella ja toteuttaa toimenpidekokonaisuuksia varmistamaan oikeudenmukaisen siirtymisen ilmastoneutraaliuteen. Toimenpide-ehdotuksissa käsitellään kattavasti vihreään siirtymään liittyviä työllisyys-, osaamis- ja sosiaalisia näkökohtia. Ehdotuksessa kiinnitetään erityistä huomiota työntekijöiden oikeudenmukaisiin siirtymiin sekä työpaikkamenetyksiä kohtaavilla toimialoilla, että laajemmin myös muilla toimialoilla. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisessa huomio kiinnitetään niiden ihmisten ja kotitalouksien tarpeisiin, jotka ovat riippuvaisia fossiilisista polttoaineista ja joihin vihreällä siirtymällä on todennäköisesti suurimmat vaikutukset. Ukrainan kriisin myötä energiaköyhyys ja irtautuminen fossiilisista polttoaineista entistä ripeällä aikataululla korostuu. Ehdotetussa suosituksessa kehoitetaan jäsenmaita hyödyntämään mahdollisimman hyvin julkista ja yksityistä rahoitusta ja toimimaan tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.

Oikeudenmukaisuus ja solidaarisuus ovat Euroopan vihreän kehityksen ohjelman keskeisiä periaatteita. Oikeudenmukaista siirtymää tukevat politiikkatoimet, joilla tuetaan työntekijöitä ja heikommassa asemassa olevia ryhmiä tukitoimin, sekä heidän aktiivista osallistumisestaan, ovat ratkaisevan tärkeitä vihreän siirtymän onnistumisen kannalta. Jos toimet ja politiikat ovat oikeanlaisia, vihreä siirtymä voi luoda EU:hun miljoona uutta työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä ja noin kaksi miljoonaa työpaikkaa

vuoteen 2050 mennessä. Samaan aikaan on tärkeää varmistaa, että kukaan ei jää jälkeen ja että EU ja sen jäsenmaat edelleen parantavat valmiuksiaan ennakoida muutoksia ja tarjota kohdennettua tukea niille alueille, toimialoille, työntekijöille ja kotitalouksille, joille tulevaisuus tuo mukanaan haasteita.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotus pohjautuu artikloihin 292 TFEU, 149 TFEU ja 166 TFEU.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Työllisyysjaosto (EU-29), 3.6.2022

EU-minva, 8.-10.6.2022 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

TyV, 18.2.2022 etäkokous

Suuri valiokunta, 10.6.2022 (kirjallinen menettely)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Tämä ehdotus suositukseksi ei suoraan edellytä lisäresursseja EU:n budjetista.

Oikeudenmukaiseen siirtymään kohti ilmastoneutraaliutta liittyviä EU:n budjetin rahoitusmahdollisuuksia on jo olemassa eri rahastojen ja ohjelmien kautta.

Suositus sisältää ohjeistusta, jossa viitataan kansallisiin talousarvioihin ja niiden mahdolliseen rooliin suosituksen toimeenpanossa.

Siirtymä kohti ilmastoneutraalia yhteiskuntaa luo uusia kasvu- ja työllisyysmahdollisuuksia, mutta osaltaan sillä on myös negatiivisia työllisyys- ja hyvinvointivaikutuksia. Nämä vaikutukset ovat välillisiä, eikä niillä ole suoria budjettivaikutuksia Suomen valtion budjettiin.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

COM (2021) 801 final
CM 3286/1/22 (9532/22)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hanna Hämäläinen, neuvotteleva virkamies, TEM, hanna.h.hamalainen@gov.fi
Liisa Heinonen, hallitusneuvos, TEM, liisa.heinonen@gov.fi
Saara Ikkela, erityisasiantuntija, OKM, saara.ikkela@gov.fi
Tatu Pahkala, ylitarkastaja, TEM, tatu.pahkala@gov.fi
Sarita Friman, EU-erityisasiantuntija, VNK, sarita.friman@gov.fi
Markus Seppelin, sosiaalineuvos, STM, markus.seppelin@gov.fi
Elina Vaara, neuvotteleva virkamies, YM, elina.vaara@gov.fi (aik.)

EU/2021/1449

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO

STM2022-00214

TTO Pekuri Hanna-Mari(STM)

06.06.2022

Asia

Sosiaalipolitiikka; TSTK-neuvosto 16.6.2022; Komission ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden valtuuttamisesta ratifioimaan, Euroopan unionin edun vuoksi, väkivaltaa ja häirintää työelämässä koskeva Kansainvälisen työjärjestön vuoden 2019 yleissopimus (nro 190)

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 16.06.2022

U/E/UTP-tunnus

U 1/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Asiasta on tarkoitus saavuttaa periaatteellinen hyväksyntä TSTK-neuvoston kokouksessa 16.6.2022. *(TSTK-neuvoston asialistalla mahdollisena asiana)*

Komissio antoi 22.1.2020 ehdotuksen (COM(2020) 24 final) neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden valtuuttamisesta ratifioimaan, Euroopan edun vuoksi, väkivaltaa ja häirintää työelämässä koskeva Kansainvälisen työjärjestön (ILO) vuoden 2019 yleissopimus (nro 190). Ehdotusta käsiteltiin alkuvuodesta 2020 kolmesti sosiaalityöryhmän kokouksessa sekä Coreperissa 11.3.2020. Käsittelyn aikana keskusteluun nousivat EU:n toimivallan luonne, valtuutuksen tarve, ratifiointivelvollisuus sekä menettelyyn liittyvät asiat (*common accord* –periaate). Joulukuussa 2020 asiaa käsiteltiin kahdesti Coreperissa, ja asiassa päädyttiin pyytämään neuvoston oikeuspalvelulta (NOP) kirjallista lausuntoa. NOP antoi lausuntonsa 20.1.2022, joka esiteltiin työryhmäkokouksessa 1.2.2022.

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä, että asiassa löydetään nopeasti ratkaisu, jotta jäsenvaltiot voivat halutessaan edetä yleissopimuksen ratifioinneissa.

Suomi pitää mahdollisena vaihtoehtoa, että komission ehdotuksen ja siitä tehdyn kompromissiehdotuksen käsittelyä jatketaan. Kroatian kauden kompromissiehdotuksessa sanamuotoja oli jo liudennettu, mutta ellei ehdotuksesta aiempaa selkeämmin käy ilmi, ettei valtuutus päätöksestä seuraa ratifiointivelvollisuutta, tällä vaihtoehdolla on vaikea edetä vallitsevassa tilanteessa.

Asian ajauduttua jumiin, Suomi pitää esillä olleista etenemisvaihtoehtoista mahdollisena myös vaihtoehtoa, jonka mukaan edettäisiin ilman päätöstä. Lisäksi tällöin komissio voisi antaa esimerkiksi suosituksen.

(kts. U-kirjelmä 1/2020 vp)

Pääasiallinen sisältö

ILO:n työkonferenssin yleiskokouksessa hyväksyttiin kesäkuussa 2019 yleissopimus nro 190 ja sitä täydentävä suositus nro 206 väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) mukaan sosiaalipolitiikan pääala kuuluu jaettuun toimivaltaan. Sosiaalipolitiikkaan kuuluu esimerkiksi työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi sekä naisten ja miesten välinen tasa-arvo työelämässä. Sosiaalipolitiikan alalla EU:ssa on annettu vähimmäisdirektiivejä. Vähimmäisdirektiivejä on annettu myös muun muassa rikosten uhrien suojelemiseksi, mikä liittyy SEUT:n säännöksiin oikeudellisesta yhteistyöstä rikosoikeuden alalla ja millä on myös liittymäkohtia yleissopimuksen määräyksiin.

Neuvoston päätös jäsenvaltioiden valtuuttamisesta ratifioimaan yleissopimus tarvitaan, jos yleissopimus sisältää säännöksiä, jotka kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan. EU ei voi puolestaan ratifioida yleissopimusta, koska ILO:n perussäännön mukaan ainoastaan valtiot voivat olla sen osapuolia. Tällaisessa tilanteessa jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten on tehtävä yhteistyötä yleissopimuksen ratifioimiseksi.

Komission ehdotuksen sisältönä on valtuuttaa jäsenvaltiot ratifioimaan ILO:n kyseinen yleissopimus siltä osin, kuin yleissopimus kuuluu unionin toimivaltaan. Ehdotuksessa viitattiin sosiaalipolitiikkaa koskeviin SEUT-artikloihin, mutta ehdotuksen perusteluissa todettiin, että yleissopimuksen osat kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan SEUT-sopimuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla. Viimeisimmässä Kroatian kauden kompromissiesityksen ehdotuksen 1 artiklassa viitattiin SEUT sopimuksen artikloihin 153 (2) ja 153 (1) (a) ja (i) eikä kompromissiehdotuksessa viitattu toimivallan luonteeseen.

Suomessa on laadittu luonnos hallituksen esitykseksi kyseisen ILO:n yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. Luonnos on ollut lausunnolla keväällä 2020. Se on myös käsitelty Suomen ILO-neuvottelukunnassa. Hallituksen esityksen antamista eduskunnalle on siirretty useamman kerran EU-asian käsittelyn viivästymisen vuoksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Menettelyllinen oikeusperusta on SEUT 218 artiklan 6 kohta. Sen mukaan neuvosto tekee päätöksen sopimuksen tekemisestä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan, kun kyse on sopimuksista aloilla, joilla sovelletaan joko tavallista lainsäätämisyjärjestystä tai erityistä lainsäätämisyjärjestystä, kun edellytetään Euroopan parlamentin hyväksyntää (a alakohdan v alakohhta). SEUT 218 artiklan 8 kohdan mukaan neuvosto tekee ratkaisun määränemmistöllä.

Yleissopimuksen pääasiallinen tavoite ja sisältö liittyvät sosiaalipolitiikkaan, vaikka sopimus sisältää myös syrjimättömyyttä, oikeudellista yhteistyötä ja uhrien oikeuksia koskevia osatekijöitä. Tämän takia ehdotuksen aineellinen oikeusperusta on SEUT 153 artiklan 2 kohta sekä 153 artiklan 1 kohdan a ja i alakohhta. Alkuperäisessä ehdotuksessa ollut viittaus SEUT 157 artiklan 3 kohtaan jätettiin Kroatian pj-kauden kompromissiehdotuksessa pois.

SEUT 153 artiklan 1 kohdan a ja i alakohdtien mukaan unioni tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa aloilla, jotka koskevat työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemista sekä miesten ja naisten välistä tasa-arvoa asioissa, jotka

koskevat heidän mahdollisuuksiaan työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä. SEUT 153 artiklan 2 kohdassa todetaan, mitä keinoja Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tällöin käyttää (esim. vähimmäisdirektiivejä) ja millä menettelyllä ratkaisut tehdään (tavallinen lainsäätämisyjärjestys).

Asian käsittelyyn vaikuttavat olennaiset tekijät

Käsittelyn aikana on noussut keskusteluun toimivallan luonne, valtuutus päätöksen tarpeellisuus sekä päätöksen velvoittavuus mukaan lukien se, muodostuuko päätöksen kautta velvollisuus ratifioida yleissopimus. Asiassa on peräänkuulutettu tarkempaa analyysiä siitä, onko kyseessä yksinomaisen toimivalta (SEUT 3 artiklan 2 kohta) vai jaettu toimivalta. Esiin on noussut myös menettelytapaan liittyen nk. *common accord* –periaate. Periaate tarkoittaa sitä, että on saatava kaikkien jäsenvaltioiden hyväksyntä liittyen yleissopimuksen sitovuuteen suhteessa niiden kansalliseen toimivaltaan ennen kuin asiassa edetään.

NOP:n kirjallinen lausunnon 20.1.2022 johtopäätös oli, että EU:lla on toimivaltaa tehdä ko. yleissopimus (sosiaalipolitiikka) mutta kyse ei ole miltään osin EU:n yksinomaisesta toimivallasta. Koska kyse ei ole EU:n yksinomaisesta toimivallasta, oikeudellisesti valtuuttamispäätöstä ei tarvita. Siten on poliittinen päätös, käyttääkö neuvosto ja missä laajuudessa (kokonaan tai osittain) EU:n toimivaltaa. Jos neuvosto päättää käyttää EU:n toimivaltaa, tällöin päätös on luonteeltaan sitova ja siitä seuraisi, että jäsenvaltioiden on ratifioitava yleissopimus.

Asiassa on ollut esillä kolme vaihtoehtoa, miten asiassa voitaisiin edetä. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan päätettäisiin käyttää EU:n toimivaltaa kokonaan, jolloin olisi kyse unionisopimuksesta ja jäsenvaltioiden olisi ratifioitava yleissopimus EU:n intressissä. Toinen vaihtoehto tarkoittaisi, että tehtäisiin poliittinen päätös käyttää osin EU:n toimivaltaa, minkä tulisi käydä päätöksestä ilmi. Neuvosto voisi harkintansa mukaan käyttää yhteistä sopimusta (*common accord*) varmistaakseen, että jäsenvaltiot ovat sitoutuneet sopimukseen siltä osin, kun päätös ei sitä kata. Kuitenkin Istanbulin sopimusta koskevassa EU-tuomioistuimen lausunnossa 1/19 on tuotu esiin, että yhteinen sopimus ei voi olla varsinainen edellytys käsittelylle, josta on säädetty SEUT 218 artiklassa. Kolmannen vaihtoehdon mukaan ei tehtäisi EU-päätöstä. Koska oikeudellisesti päätöstä ei tarvita, jäsenvaltiot itse päättäisivät ratifioivatko he sopimuksen vai ei kunnioittaen kuitenkin EU-velvoitteitaan (kuten vilpittömän yhteistyön periaate). Lisäksi olisi mahdollista tehdä erilaisia lisätoimia, joilla rohkaistaan jäsenvaltioita ratifioimaan sopimus: komissio voisi hyväksyä suosituksen (näin on toimittu vuonna 2000 ILO:n sopimuksen 182 (lapsityö) kohdalla,) tai voitaisiin tehdä neuvoston päätelmät, joissa korostetaan ratifioinnin merkitystä.

Kahdessa ensimmäisessä vaihtoehdoissa haaste lienee edelleen se, että tiedossa on jäsenvaltioita, jotka eivät aio yleissopimusta ratifioida. Siksi ne eivät ole realistisia vaihtoehtoja edetä, jos niistä seuraa ratifiointivelvollisuus. Valittavaa vaihtoehtoa arvioitaessa on otettava myös huomioon yleisemmin nyt valittavan ratkaisun heijastusvaikutukset vastaaviin tilanteisiin tulevaisuudessa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin hyväksyntä (SEUT 218 artiklan 6 kohta)

Kansallinen valmistelu

EU-25 –jaosto 6.6.2022 ja EU-26 –jaosto, kirjallinen menettely 1.6. – 6.6.2022

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 8. – 10.6.2022

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 10.6.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Yleissopimuksen kannalta keskeisimmät kansalliset lait ovat työturvallisuuslaki (738/2002), laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015) sekä rikoslaki. Kansallisesta lainsäädännöstä kerrotaan tarkemmin U-kirjelmässä 1/2020 vp. Suomen lainsäädännön arvioidaan täyttävän yleissopimuksen edellyttämän tason.

Ahvenanmaan asema liittyy itse yleissopimuksen mahdolliseen hyväksymiseen ja voimaansaattamiseen. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 21 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat työoikeutta, minkä on vakiintuneesti katsottu sisältävän työsuojelun. Itsehallintolain 18 §:n 1, 2 ja 4 kohtien mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat mm. maakunnan hallitusta ja sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, maakunnan virkamiehiä, maakunnan palveluksessa olevia henkilöitä koskevia virkaehtosopimuksia sekä kuntien viranhaltijoita ja kuntien palveluksessa olevia viranhaltijoita koskevia virkaehtosopimuksia. Yleissopimuksen soveltamisala kattaa kyseisissä lainkohdissa tarkoitetut virkamiehet. Yleissopimus sisältää myös sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä säännöksiä (tukikeinot asianomistajille ja uhreille), jotka voidaan katsoa kuuluvan itsehallintolain 18 §:n 12 ja 13 kohtien mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Näin ollen on arvioitu, että maakuntapäivien tulee hyväksyä Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettu kansainvälisten sopimusmääräysten voimaansaattamista koskeva säädös, jotta Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvat määräykset tulisivat voimaan myös Ahvenanmaan maakunnassa. Toimivaltakysymyksestä on oltu yhteydessä Ahvenanmaan maakuntaan.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

(Käsittelyn pohjana oleva asiakirja ei ole tiedossa kirjoitushetkellä)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, STM, puh 0295 163459, etunimi.sukunimi@gov.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0528

Liitteet

Viite

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2022-00354

TTM Heinonen Liisa(TEM)

01.06.2022

Asia

**TSTK-neuvosto; Vammaisten henkilöiden työllisyys
- keskustelu**

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 16.06.2022

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

TSTK-neuvostossa keskustellaan vammaisten henkilöiden työllisyyden edistämisestä puheenjohtajavaltion tausta-asiakirjan perusteella.

Suomen kanta

Työllisyysasteen nostamiseksi olennaista on lisätä osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien ja maahanmuuttajien osallistumista työmarkkinoille. Näiden ryhmien työllistämiseksi tarvitaan vaikuttavia toimia, joilla on mahdollista tavoitella kestävä talouden, ympäristön ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta hyvää kasvua ja saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste (pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma).

Osana pääministeri Marinin hallituksen työllisyystoimien kokonaisuutta toteutetaan Työkykyohjelmalla. Työkykyohjelmasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö ja ohjelmaa toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Ohjelman toimenpiteissä etsitään ratkaisuja tiedossa oleviin työllistymisen ongelmiin.

Toimenpiteiden tavoitteena on, että osatyökykyiset työllistyvät ja pysyvät työssä entistä paremmin. Työ- ja elinkeinoministeriön osuudessa tuetaan työllistämistä useilla keinoilla, kuten käynnistämällä osatyökykyisiä työllistävä erityistehtävävhtiö Työkanava Oy, asettamalla julkisiin hankintoihin työllistämisehtoja ja vahvistamalla yhteiskunnallisten yritysten liiketoiminnan edellytyksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriön osuudessa kehitetään eri tahojen kuten sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä työllisyyspalvelujen yhteensovittamista entistä tiiviimmäksi. Työkyvyn tuessa kehitetään asiakasryhmäkohtaista palvelukokonaisuutta ja yksilöllistä palvelupolkua, jotka vahvistavat asiakkaan työ- ja toimintakykyä ja työllistymisen edellytyksiä. Hankkeissa pilotoidaan, kehitetään ja otetaan käyttöön vaikuttavia, työelämään tähtäviä ja siellä pysymistä tukevia palvelumenetelmiä kuten laatukriteereihin perustuvaa työhönvalmennusta.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan tausta-asiakirjassa korostetaan vammaisten työllisyyden edistämisen tärkeyttä osana jäsenvaltioiden työllisyysasteen nostamista.

Kokouksessa on tarkoitus vaihtaa näkemyksiä siitä, miten esteitä vammaisten työllistymiselle voidaan poistaa kansallisten toimintaohjelmien avulla tai EU:n tuella sekä muun muassa kohtuullisin mukautuksin hyödyntäen uutta teknologiaa ja teknisiä apuvälineitä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-työllisyysjaosto 3.6.2022

EU-sosiaalijaosto 6.6.2022

EU-ministerivaliokunta 8.-10.6.2022 kirjallinen menettely

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 10.6.2022, kirjallinen menettely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

9523/22 Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kimmo Ruth, TEM, +358 50 396 0275, Kimmo.Ruth@gov.fi

Liisa Heinonen, TEM +358 50 396 0605, liisa.heinonen@gov.fi

Jaana Heinonen, STM, +358 50 473 8120, jaana.heinonen@gov.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Sosiaali- ja terveysministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

STM2022-00213

SVO Kuorikoski Sanna(STM), Seppelin Markus, Porkka Pauliina(TEM) 06.06.2022

Asia

EU; TSTK-neuvosto 16.6.2022; Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto Belgian ja Espanjan ehdotuksesta sosiaalista epätasapainoa koskevan menettelyn käyttöönotosta eurooppalaisella ohjausjaksolla

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 16.06.2022

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtaja sekä työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komiteoiden puheenjohtajat esittelevät neuvostolle komiteoiden lausunnon Belgian ja Espanjan ehdotuksesta sosiaalista epätasapainoa koskevan menettelyn käyttöönotosta eurooppalaisella ohjausjaksolla.

Belgia ja Espanja laativat keväällä 2021 eurooppalaisen ohjausjakson sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi ehdotuksen sosiaalisesta epätasapainomenettelystä (SIP).

Ministerit keskustelivat 15.10.2021 TSTK-neuvostossa ohjausjaksoa koskevan keskustelun yhteydessä.

Ranska pyysi puheenjohtajuuskautensa alussa tammikuussa 2022 työllisyyskomiteaa (EMCO) ja sosiaalisen suojelun komiteaa (SPC) pohtimaan SIP-prosessin mahdollisia jatkoaskelia toukokuun puoliväliin mennessä. Komiteat kokoontuivat kevään aikana viisi kertaa. Samalla myös komiteoiden alaiset indikaattoriryhmät pohtivat ehdotusta indikaattorityön kannalta.

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtajien esittelivät ehdotusta talouspoliittiselle komitealle (EPC) 11.5.2022.

EMCO ja SPC saivat EPC:a kuultuaan 16.5.2022 valmiiksi yhteisen lausuntonsa (9222/22) ja luovuttivat sen puheenjohtajamaa Ranskalle.

Suomen kanta

Suomen kannat eurooppalaisen ohjausjakson kehittämiseen, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin ja EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseen on määritelty (EJ 2/2021, VNS 7/2020 vp) kirjelmissä.

Suomi katsoo, että eurooppalainen ohjausjakso on keskeinen väline jäsenvaltioiden talouspolitiikan koordinoinnissa. Se on ensisijainen väline maiden välisten erojen tasaamiseksi, työllisyyden sekä sosiaalisen koheesion edistämiseksi ja euroalueen vakauden ylläpitämiseksi. Suomi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan ohjausjakson toiminnan tasapainoiseen kehittämiseen niin, että se lähtökohtaisesti keskittyy talouspolitiikan koordinaatioon, mutta huomioi paremmin taloudellisten, sosiaalisten, työllisyys- ja ympäristötoimenpiteiden ja -politiikkojen vaikutukset toisiinsa sekä edistää ekologista jälleenrakentamista. Osana talouspolitiikan ohjausjaksoon liittyvää valmistelua käydään tiivistä vuoropuhelua eri tahojen, kuten työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Prosessi ei kuitenkaan saisi kokonaisuutena ylikuormittua. (VNS 7/2020 vp)

Sosiaalisten oikeuksien pilarissa asetettuihin tavoitteisiin pyrittäessä tulee hyödyntää EU-tason välineitä, ja muun muassa EU-tason lainsäädäntöä tulee päivittää ja täydentää tarpeen mukaan ja toimivallan rajoissa. Lisäksi tarvitaan systemaattista seurantaa ja poliittista vertaispainetta. Eurooppalainen ohjausjakso on keskeinen väline toimeenpanon seurannassa. (VNS 7/2020 vp)

Koska SIP-aloite on poikkeuksellisesti annettu kahden jäsenmaan ehdotuksena ja ehdotuksen sisältöön tarvitaan täsmennyksiä, valtioneuvoston yksityiskohtainen kanta aloitteeseen muodostetaan, mikäli ehdotus etenee tai komissiolta tulee esitys. Suomi korostaa huolellisen oikeudellisen arvion tekemistä muun muassa toimivaltakysymysten osalta.

Pääasiallinen sisältö

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunnon mukaan sosiaalista epätasapainoa koskeva ehdotettu menettely voisi perustua sosiaaliseen tulostauluun ja integroitua eurooppalaiseen ohjausjaksoon. Jäsenmaiden valtuuskunnat ovat kuitenkin edelleen eri mieltä siitä, mitä voitaisiin pitää sosiaalisena epätasapainona ja mitä indikaattoreita ja kynnsarvoja voitaisiin käyttää, sekä siitä, mitä lisäarvoa tällaisella menettelyllä on jo olemassa oleviin välineisiin, siihen liittyvään hallinnolliseen rasiitteeseen ja aikatauluun nähden, jonka puitteissa se voitaisiin sisällyttää ohjausjaksoon. Lisäksi EPC:n jäsenet, joita myös kuultiin, korostivat mm. tämän aloitteen ajoitusongelmia suhteessa Euroopan talouden ohjausjärjestelmän (Economic Governance Review) meneillään olevaan tarkasteluun ja MIP:n sekä EU:n talouspolitiikan yleisen koordinaation mahdolliseen tulevaan kehitykseen.

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean SIP-aloitetta koskevan lausunnon johtopäätösten mukaan komiteiden tähänastinen keskustelu asiasta ei ota kantaa siihen, otetaanko SIP-aloite käyttöön jossain vaiheessa vai ei. Sen lisäksi, että useat jäsenmaat pohtivat sitä, mikä aloitteen lisäarvo on ja ovat huolissaan hallinnollisen taakan lisääntymisestä, ne ovat erimielisiä siitä, parantaisiko ehdotus merkittävästi työllisyyden ja sosiaalisten tulosten analysointia ja seurantaa. Ennen kuin mahdollinen SIP voitaisiin ottaa käyttöön useat jäsenmaat sekä komiteoissa että niiden indikaattorityöryhmissä ovat ilmaisseet, että tarvitaan lisätyötä sosiaalisen epätasapainon käsitteen mahdollisen määrittelyn sekä indikaattoreiden käytön ja aloitteen mahdollisen käynnistysmekanismin osalta. Tulevien keskusteluiden tulee huomioida käynnissä olevat ja tulevat pohdinnat ohjausjakson uudistamisesta ja talouspoliittisesta seurannasta. Komiteat ilmoittavat olevansa tarvittaessa valmiit avustamaan TSTK-neuvostoa ja tulevia pj-maita asiasta käytävissä keskustelussa.

Suomi on nostanut työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean keskustelussa esiin seikkoja, jotka perustuvat Suomen aiempiin kantoihin ohjausjakson kehittämistä. Suomi on korostanut olevan tärkeää, että sosiaalisten ja taloudellisten seikkojen välille haetaan parempaa tasapainoa ohjausjaksossa. Sosiaalinen ulottuvuus on tärkeä EU:n painopiste, ja Suomi näkee sen kehittämisen keskeiseksi. Suomi on pitänyt tärkeänä TSTK-neuvoston omistajuuden vahvistamista ja keskinäisen luottamuksen edistämistä. Suomi on myös korostanut olevan tärkeää, että ohjausjaksoa kehitetään kokonaisuutena tiiviissä yhteistyössä EPC:n ja Ecofin neuvoston kanssa. Suomi on lisäksi tuonut esille, että hallinnollinen lisätaakka ohjausjaksossa tulisi pitää minimissään.

Suomi on todennut, että jos SIP päätettäisiin ottaa käyttöön, olisi tärkeä varmistaa, että siitä tulisi prosessi, jolla on selkeät tavoitteet ja joka tuottaa lisäarvoa. Komiteoiden valmistelussa monet kysymykset menettelyn käytännön toteutuksesta ja vaikutuksista jäivät vielä ilman vastausta erityisesti kireän valmisteluaikataulun vuoksi.

Suomi on ehdottanut menetelmän testaamista ennen sen mahdollista käyttöönottoa. Testauksen tulokset voitaisiin arvioida erikseen ja jatkomenettely voitaisiin kytkeä koko ohjausjakson kehittämiseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Belgian ja Espanjan ehdotus perustuu alustavasti SEUT 148 artiklaan. Ehdotuksen oikeusperustasta ei ole erillistä neuvoston oikeuspalvelun lausuntoa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Työllisyysjaosto EU29 3.6.2022
 Sosiaalijaosto EU25 6.6.2022
 EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 8-10.6.2022

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely 10.6.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

9222/22

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pauliina Porkka, TEM	+358 50 567 8403
Sanna Kuorikoski, STM	+358 50 532 4003
Markus Seppelin, STM	+358 50 512 0674

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

LIITTEET

Asiasanat	sosiaalipolitiikka, terveyspolitiikka, työllisyys- sosiaalipolitiikka- terveys- ja kuluttaja-asiat - neuvosto, kuluttajapolitiikka
Hoitaa	STM, TEM
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, UM, VNK, YM
